

"PROLETAREC"
je delavski list
za
mislilce čitatelje.

PROLETAREC

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list.

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

STEV.—NO. 1167.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 23. JANUARJA (JANUARY 23,) 1930.

Published weekly at
3630 W. 26th St.

LETO—VOL. XXV.

MILIJONE BREZPOSELNIH SVETOVNI PROBLEM

TEŽKO VPRAŠANJE NEZAPOSLENOSTI V NEMČIJI IN ANGLIJI

Podjetniki v Jugoslaviji za podaljšanje delavnika

Industrialna rezervna armada ima svoj izvor v kapitalizmu. Odpraviti je more edino socializem

Brezposelnost je tragedija delavskega razreda. Vsled nje trpi pomankanje stotisočero družin. Ni zasluzka, ni denarja za hrano, obleko in kurivo. Mnogo brezposelnih reževev pogine v mrazu, mnogo jih vzamejo bolezn, ker ni sredstev za zdravnika, zdravnika in oskrbo.

Armada brezposelnih postaja redna, ki se veča od leta do leta. Novi stroji in pa tendenca kapitalizma, da gradi nove tovarne v deželah, kjer je delavca moč najcenejša, povečuje število brezposelnih v industrialnih državah.

Po sprejetju zakona v Zed. državah, s katerim se je drastično omejilo naseljevanje iz Evrope, so mnogi domnevali, da lo zavladalo občutno pomankanje delavcev. Mesto tega se veča število brezposelnih. Izpopolnjevana tehnika je pripomogla k ogromni produktivnosti v masi z manjšim številom delavcev, kar pa se tiče cenenih delavcev, si je kapitalizem pomagal z importiranjem črncev iz južnih držav in z Mehikanci.

Celo v "dobrih časih" imamo v tej deželi veliko armado brezposelnih delavcev. Prošlo jesen in vso to zimo so vidoma večja. Ameriški kapitalizem pa gradi nove tovarne na Irskem, Poljskem, na Kitajskem in drugod, kjer ima še manjše obratne stroške kakor tukaj, in s tem blagom, ki ga izdeluje v svojih tovarnah v inozemstvu, konkurira produktom svojih ameriških tovarnov. Posledica je povečano izrabljanje in naganjanje delavcev tukaj in v inozemstvu.

Brezposelnost v Nemčiji.

V Nemčiji je bilo začetkom leta okrog dva milijona brezposelnih. Njihov položaj je obupen, ki ga izrabljajo komunisti, fašisti in hitlerjevci za prirejanje izgrediv. Brezposelne organizirajo z lahkoto v velike demonstracije, potem se razne ekstremne struje stepejo med seboj in vse skupaj s policijo. Mnogo je ob takih prilikah aretiranih in lahko ranjenih, dne 15. jan. pa so bili štirje ubiti v Harmansdorfu in eden v Vormsu.

Industrija v Nemčiji prilično dobro obratuje, v kar jo silijo tudi vojne odškodnine, ki jih mora plačevati bivše kajzerjevo cesarstvo za njegove eskapade in za grehe kapitalizma in imperializma, ki jih ima nele Nemčija, nego več ali manj vse dežele, ki so bile zapletene v zadnjo svetovno vojno.

Kriza v Angliji.

Najdalj se vleče kronična brezposelnost v Angliji, kjer se je pojavila takoj po vojni in traja neprenehoma. Od enega do dva milijona delavcev je brez posla. Delavska vlada ima v od pomoč temu problemu velike načrte, ki pa jih ne bo mogoče izvesti na mah, pač pa skozi vrsto let. Začeti bo treba stopnjevanje s socializacijo, javnimi deli in ob enem povečati ekonomsko kooperacijo z dominjoni in kolonijami.

Za podaljšanje delavnika v Jugoslaviji.

Podjetniki v Jugoslaviji zahtevajo od sedanjega režima ukinitve mnogih socialnih zakonov, ki so bili sprejeti v korist delavcev, predvsem pa podaljšanje delavnika na deset ur. Zanimivo je, da v krogih delodajalcev prodira marsikje na površje tendenca za podaljšanje delavnika, dasi je brezposelnih že sedaj ogromno. Za vzrok svoji zahtevi navajajo, da jim je nemogoče konkurirati s to ali ono deželo, če se ne zniža obratnih stroškov.

Omejevanje obrata v Zed. državah.

V Butte, Mont., je bilo odslovljenih to zimo več tisoč rudarjev. Premogovniška industrija je še vedno v zastoju. Tisoče premogarjev dela le po par dni v tednu, v nekaterih krajih delajo vsak dan, tisoče pa jih je brez dela. Avtomobilska industrija je dobila sezonski značaj. Dela z vso paro nekaj mesecev, potem pojenja in končno za nekaj mesecev skoro docela prestane. V vseh ameriških obratih je bilo prošlo jesen in skozi to zimo odslovljenih stotisoče delavcev.

Mednarodni problem.

Vsaka posamezna dežela lahko stanje brezposelnih omili s podporami, z javnimi deli itd., toda nobena posamezna ga ne more odpraviti, kajti to je mednarodno vprašanje, ki ga je mogoče samo v mednarodnem obsegu spraviti v ravnotežje in rešili trume delavcev večne nesigurnosti za kruh. Kapitalizem ni kos tej nalogi. Izvršil jo bo v dobrobit človeštva edino socializem. Čimprej se ga delavstvo oklene, toliko bolje.

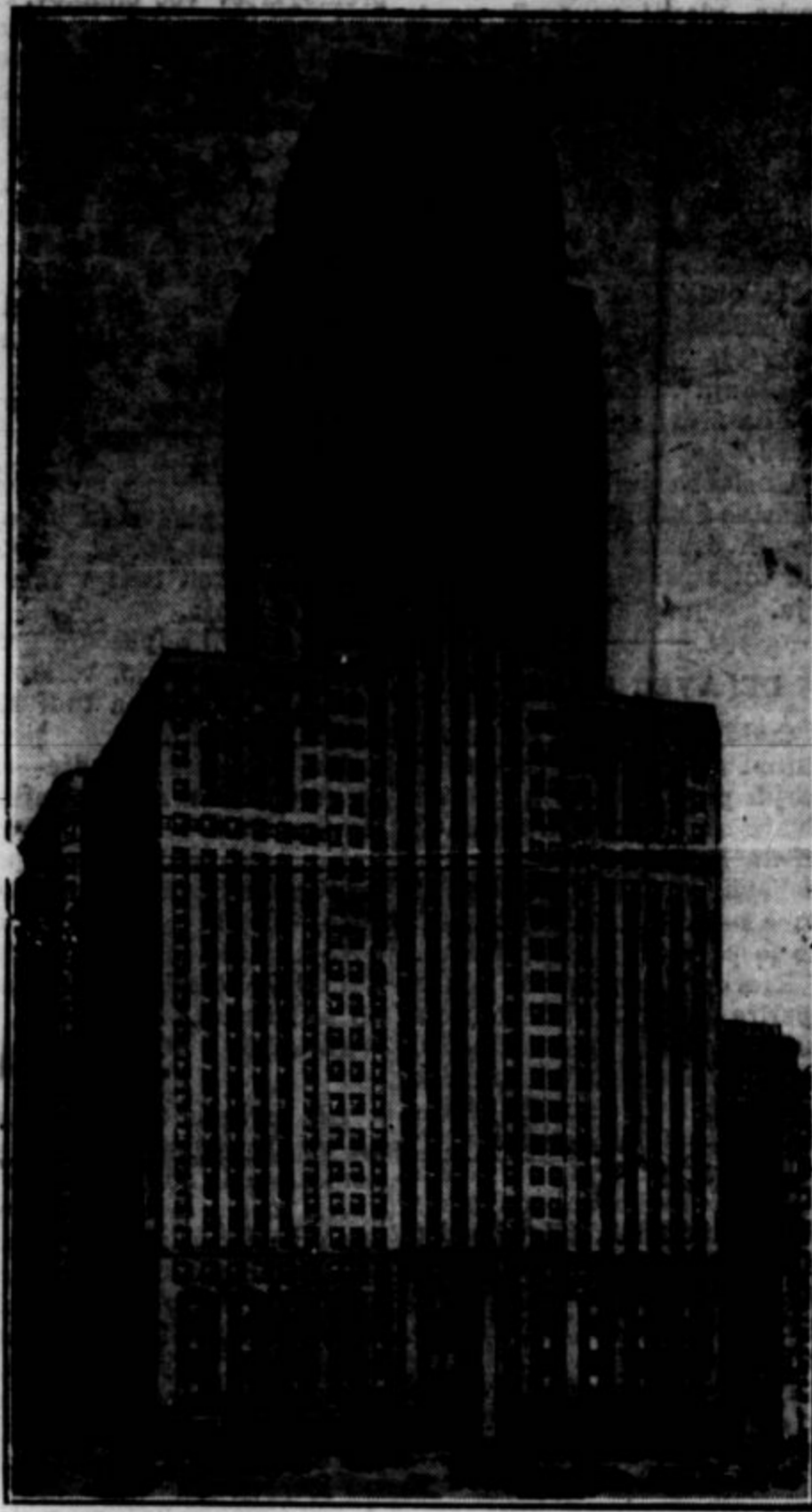
Bogoslužje v kavarni

Nedavno je časopisje javilo, da so neko berlinsko pravoslavno cerkev prodali na javni dražbi in niti sam škof v vsem ornatu ni mogel preprečiti prodaje. V nadomestilo te cerkve za na Wirtemberskem trgu v Berlinu neki ruski knez najel veliko kavarno, kjer se redno vrši služba božja za ruske emigrante. Ko zjutraj kavarno odpro, je na blagajni pripravljen začasni oltar, pred katerim svečenik opravi mašo. Po svetem opravilu oltar podro in verniki se razidejo po svojih poslih, ali pa obsepe pri čajju in črni kavi, da pokramljujejo nekoliko o starih dobrih časih.

SLOVENCEM V CHICAGU

priporočamo, da gredo
v nedeljo 26. januarja
ob 2:30 popoldne
na predstavo v dvorano
ČSPS.
Glejte oglas na
5. strani.

"IZ MALEGA RASTE VELIKO"

Slika na levo kaže Foreman-State Banko v Chicagu, ki je bila nedavno preseljena v to novo poslopije. Na istem mestu so bile prej sledeče zgradbe: Bahistična cerkev l. 1834; potem zgradba prve trgovske komore l. 1865 in po podrtju te druga zgradba trgovske komore l. 1872. Pravilo, da je vse to zgradilo kapital, ki se druži iz malega v veliko. V vsaki je vse zgradilo umsko in fizično delo. MOGOČNOST je v delu, ne v dolarjih. In delavec bo močan, ko spozna, da je on tisti, ki ustvarja, ne pa dolar.

VOJNA MOČ FRANCIJE IN NEMČIJE

Oborožena država ima strah pred neoboroženo
Dve sosedi, katerih interes je edino v kooperaciji

Dasi je bila Nemčija premagana, njene utrdbe razrušene, njeno orožje v glavnem uničeno, njene municijske tovarne spremenjene za druge produkte, in dasi ji je bila vojna mornarica odvzeta, smatra Francija Nemčijo še vedno za militaristično silo. Pojasnjuje, da ima zato tako veliko armado in da se zato oborožuje, ker se tudi Nemčija na skrivnem oborožuje in se sistematično pripravljala za eventualno vojno.

Nemški vojaški krogi pa to trditve zavračajo češ, da je antanta celih sedem let vzdrževala medzavezniško razoroževalno kontrolo v Nemčiji in da je po vojni morala Nemčija izročiti oziroma uničiti: 6 milijonov pušk in samokresov, 107,000 strojnic, 83,000 topov in metalec min, 38 milijonov 750 tisoč nabitih topovskih izstrelkov, 332,000 nenabitih topovskih izstrelkov, 16 in pol milijona ročnih in drugih granat, 473 milijonov patronov za puške, 37,000 ton smodnika, 14,014 letal, 27,757 letalskih motorjev. Nemčiji je dovoljena samo državna bramba 100,000 mož, ki služijo po 12 let; rezerve ne sme imeti, po-

KAROLYI V ZEDINJENIH DRŽAVAH SE SME SVOBODNO KRETATI

Grof Mihael Karolyi, ki je načeljeval ogrski demokratski vladi pred prihodom komunistov, je dobil od državnega tajnika dovoljenje, da se sme na svojem sedanjem obisku v Zed. državah svobodno kretati. Ob priliki prošlega obiska je ameriška vlada ugodila Hortyjevu diktatorskemu režimu in prepovedala Karolyu dajati izjave, intervjuje ali govoriti na shodih v času, ki mu je bil dovoljen za obisk svobodne ameriške republike. Svoje prejšnje stališče je sedaj spremenila in Karolyi se v polni meri poslužuje privilegija ter pripoveduje, da je njegov glavni cilj sodelovati v borbi za strmoglavljenje Hortyjeve diktature na Madžarskem.

Razporoke v Illinoisu naraščajo

Leta 1928 je bilo v Illinoisu 79,725 porok ali 497 manj kot leto poprej. Razporok v istem letu je bilo 15,703, ali 719 več kot l. 1927.

Versaillesu, ni bila zadosti mirna. Bo treba sprememb in pa volje za medsebojno poravnano in prijateljsko kooperacijo. Utrdbe in armade potem ne bodo potrebne.

Danska brez vojaštva

Konkreten primer dela socialističnih strank nam je podala Danska. Že več let je bojevala tamošnja močna socialistična stranka pod vodstvom Stauninga za razorožitev. Socialistična vlada je enkrat že radi tega vprašanja padla ali po daljši vladi meščanskih strank so se lani vršile volitve, v katere je šla socialistična stranka s parolo: za razorožitev. Socialisti so zmagali ter dobili 600.000 glasov ter od skupno 148 mandatov 61, t. j. nad dve petini. Stauning je sestavil socialistično radikalno vlado, v kateri je 10 socialnih demokratov in 3 radikali. Ta vlada je sestavila nedavno zakon, s katerim se odpravljajo oborožena vojska na kopnem in na morju. Mesto dosedanje armade bo opravljalo varnostno službo 1500 miličnikov in pomorsko obrežno službo bo vršilo 6 lahkih ladij in 20 motornih čolnov. S tem bo prihranjenega mnogo denarja in dobo, ki so jo preživljali moški v vojaški službi, bodo lahko porabili za produktivno delo. Parlament je zakonski predlog sprejel. — Tudi v Belgiji je razorožitev že dolgo na dnevnem redu in celo Francija je skrajšala vojaški rok.

ZINIĆ DEPORTIRAN

Listi poročajo, da je bilo v soboto 18. jan. deportiranih iz Chicaga 57 tujerodcev, med njimi tudi urednik "Radnika" Štefan Zinić. Prišel je v Ameriko, kakor trdi oblast, s ponarejenim potnim listom. Proces proti njemu je trajal več let, ker se je zanj zavzela I. L. D. ter podvzela vse legalne korake, da ga ubrani pred odgonom.

Med drugimi deportiranci jih je bilo osem poslanih nazaj radi blaznosti, štirje radi težkih kriminalnih dejanj, eden vsled poslilstva in ostali vsled nelegalne naselitve ter drugih prestopkov. Za Zinića se je zavzemal velik del hrvatskega delavstva, ki so zbrali zanj visok obrambni fond, toda oblast je vztrajala pri svojem odloku.

Delavski oder v Ljubljani

Delavska zbornica v Ljubljani ima v svoji zgradbi prav lep intimen oder, na katerem se vprizarjajo socialne drame pod pokroviteljstvom delavskega odra. Dosedanji uspehi so bili zelo razveseljivi.

NA ČESKEM DOBE SODNICE.

Iz Prage poročajo, da radi pomankanja sodnikov je justični minister odredil, da imajo tudi ženske pravico zavzeti sodne službe.

NAZADOVANJA ROJSTEV

Vzroki so pred vsem ekonomski, ker morata mož in žena v tovarno

Odstotek rojstev se niža celo v deželah kakor je Italija, kjer ima duhovščina in Mussolini glavno besedo. V nobeni veliki evropski deželi niso odredbe proti kontroli porodov tako stroge kakor v Italiji, ali rojstva so vzlic temu padla.

V Chicagu so rojstva v prošlem letu nazadovala v primeri s prejšnjim 1.6 odstotka. Število rojstev l. 1928 na tisoč prebivalcev je bilo 18.7, v prošlem letu pa 18.4. Leta 1899 je bilo v Chicagu 27 rojstev na vsakih tisoč prebivalcev, ali devet več kakor sedaj.

Število rojstev v vseh Zed. državah l. 1915 je bilo 25.1 na tisoč prebivalcev, l. 1927 pa so se že znižala na 20.6 na vsakih tisoč prebivalcev. Sociologi navajajo vzrok temu padanju težak boj za obstanek, ki sili tudi omoženo žensko v industrijo in pa nagon modernih zakonov, ki žele dobiti čimveč od življenja.

LONDONSKA KONFERENCA

Težkoče delavske vlade

Dne 21. januarja so začeli v Londonu razpravljati zastopniki petih pomorskih veselil o vprašanju omejitve navalizma. Na konferenci prevladuje militaristični duh. Drug na drugega ljubosumni državniki mešetarijo za koncesije, "olajšave" v tem ali onem področju militarizma. V najtežjem položaju je angleška delavska vlada, ki ima proti sebi na eni strani angleške torije z njihovo propagando za ojačanje angleškega navalizma, in na drugi pa zastopnike kapitalističnih in imperialističnih vlad, ki so za zmanjšanje drugih vojnih mornaric, a ne svojih.

Vzlic tem težkočam je tudi ta konferenca stopnja naprej, ki tolmači svetu blaznost militarizma in vojne.

Pullman kare prevozijo

100,000 ljudi dnevno

Kare ameriške Pullman kompanije, ki operirajo skoro na vseh ameriških železniških progah, prevozijo dnevno, večinoma na velike razdalje, povprečno sto tisoč oseb.

ŠTIRI KNJIGE ZA EN DOLAR

Ako še niste, naročite si čimprej knjige "Cankarjeve družbe". Vsako leto izda štiri knjige. Letošnje sedaj razpošilja knjigarna "Proletarca". Vse štiri stanejo s poštnino vred \$1.10. Glejte oglas na 7. strani. Prečitajte tudi cenik knjig v tej številki. Knjige so zakladnice znanja.

Glasovi iz Našega Gibanja

Zapisnik ohijske konference J.S.Z.

Zborovala je v Clevelanau 22. decembra 1929

Nekoliko pred deseto uro dopoldan, v nedeljo dne 22. decembra je sodrug Franceskin, tajnik Ohijske konference, otvoril zborovanje, ki se je vršilo v prostorih soc. kluba št. 27. Za predsednika je bil izbran sodrug Louis Zorko, za zapisnikarja pa Karl Trinajstič. Tajnik je nato ugotovil, da se na zborovanju zastopani štirje klubi JSZ. in šest društev Izobraževalne akcije.

Klub št. 27 so zastopali Mikshe, Trinajstič in Kregel; klub št. 49 Božič in Lokar; klub št. 222 Dobrovolje in Križaj in klub št. 28 Železnik. Sledeča društva SNPJ so zastopali: št. 5 Rugel, št. 49 Blažič, št. 53 Lokar in Dugar, št. 126 Zorko in Trbežan, št. 142 Grošel, št. 147 Filipich in Jankovich, št. 477 Lever. Društvo št. 20 SSPZ je zastopal Hočevar. Zastopnikov niso poslali klub št. 232 (Barborton) in društva št. 312 in 48 (SNPJ) in 61 (SSPZ).

Glede priredbe na zadnji konferenci, ki se je vršila v Barbortonu, poroča tajnik, da je bilo dohodkov \$145.72 in izdatkov pa \$150.81. V skladu s tem je vsota \$50.48. Pravi, da je vprašal sodruga Moleka, urednika Prosvete, ako bi mu bilo mogoče prirediti predavateljsko turo po Ohiju, kar mu pa ni mogoče storiti. Ob priliki smrti pokojnega Jožeta Zavertnika je družini poslal v imenu Konference sožalni brzojav. Od kluba v West Parku in v Warrenu, česar se mu pa še ni posrečilo.

Organizator Trinajstič poroča, da je s pomočjo sodrugov organiziral nov klub v Newburghu. Skušal je reorganizirati tudi kluba v West Parku in v Warrenu, česar se mu pa še ni posrečilo.

Zastopniki društev pravijo, da ni opozicije proti Izobraževalni akciji in da so ji društva na splošno naklonjena. Sodrug Kregel poda širši pregled o politični situaciji in delavski aktivnosti na kulturnem polju. Omenja tudi, da klub št. 27 priredi dne 9. februarja Ivan Cankarjevo dramo "Za narodov blagor". Sodrug Dobrovolj poroča o vestranskem napredku girardskega kluba. Sodrug Železnik pravi, da novi klub v Newburghu jako dobro napreduje in da priredi eno zabavo tekom zimske sezone.

Zastopniki nato vzamejo v pretres vprašanje, kako pridobiti mladino za socialistično in splošno delavsko gibanje. Sodrug Trbežan obžaluje, ker niso bila na zborovanje povabljena tudi mladinska društva v smislu zaključka zadnjega zborovanja. Pravi, da je še posebno delavce treba vedno in vedno opominjati in drezati, da sodelujejo v delavskih organizacijah. Treba bo na vsak način gledati, da se socialistična ideja zanese tudi med mladino.

Sodrug Filipich in večina zastopnikov govore v istem smislu. Omenja se tudi, da je lokalna Young People Socialist liga pričela izdajati mladinski socialističen list "The Young Leader", ki izhaja mesečno. Jankovich meni, da bi se morala naša mladina ozreti v druge nasebine, na primer v Chicago ali Detroit, kjer se širi socialistična ideja tudi med mladino. Zorko pravi, da bi bilo dobro, ako bi se jo skušalo pritegniti v naše gibanje potom iger, v katerih naj bi sodelovala.

Končno predlaga sodrug Terbežan, da se naroči od Zveze, socialistična literatura in se jo razdeli med mladino. Kregel meni, da bi bilo to preveliko breme za Konferenco, ker ne razpolaga s sredstvi in da se naj skuša dobiti literatura od Zveze brezplačno. Lokar stavi dodatek, da se za sredstva apelira na društva in posameznike v svrhu nabave primernega čtiva, knjig in pamfletov. Filipich meni, naj zastopniki to stvar zagovarjajo pri društvih in ako tudi ne uspejo, je naša dolžnost, da povsod nastopamo odprto in agitiramo za razširjenje naših idej. Dobrovolje je mnenja, naj se društev preveč ne sili, ker že itak podpirajo našo akcijo. Boljše je, ako se za stvar zavzemajo klubi. Končno je bil sprejet predlog z dodatki. Sodrug Rugel daruje v ta namen 50 centov.

Tajnik predloži zbornici pisno, ki ga je prejel od tajnika JSZ. Tiče se prihodnjega zveziškega zbora in kampanje za pridobivanje članov in naročnikov Proletarca. S tem v zvezi se sklene, da se ponovno poskusi z reorganizacijo kluba na West Parku in z ustanovitvijo postojanke v Noble, Ohio (predmestja Clevelanda). Podana je tudi sugestija, da se ustanovi večerna šola, v kateri naj bi se poučavalo socializem. Tudi se naj skuša s pridobivanjem društev v Izobraževalno akcijo.

V zvezi s prihodnjim zborom JSZ je stavljen predlog, da se na bodočem zborovanju izvoli enega zastopnika, ki naj bi zastopal vsa clevelandska društva. Klubom se priporoča, da obdržavajo veselice in svrhu kritja stroškov delegatov in naj

se vstopnice prodaja v predprodaji. Sklenjeno je, da se prihodnje zborovanje vrši dne 27. aprila v Newburghu in sicer se naj vrši dopoldan, popoldan oziroma zvečer naj bo pa zabava. Za bodočega tajnika konference je bil izvoljen sodrug Zorko in za organizatorje pa Trinajstič, Lever in Jankovich. Zadnja dva sta pomožna organizatorja. Sprejet je bil predlog, da se da iz konferenčne blagajne \$10 Proletarcu v podporo. V spomin pokojnemu sodrugu Jožetu Zavertniku vstanejo zborovalci na poziv predsednika. Navzoč je bil tudi sodrug Vidrieh iz Johnstowna, prvi podpredsednik S. N. P. J., ki je navzočim podal sliko o tamošnjih delavskih razmerah in o aktivnostih njihovega kluba.

se vstopnice prodaja v predprodaji.

se vstopnice prodaja v predprodaji. Sklenjeno je, da se prihodnje zborovanje vrši dne 27. aprila v Newburghu in sicer se naj vrši dopoldan, popoldan oziroma zvečer naj bo pa zabava. Za bodočega tajnika konference je bil izvoljen sodrug Zorko in za organizatorje pa Trinajstič, Lever in Jankovich. Zadnja dva sta pomožna organizatorja. Sprejet je bil predlog, da se da iz konferenčne blagajne \$10 Proletarcu v podporo. V spomin pokojnemu sodrugu Jožetu Zavertniku vstanejo zborovalci na poziv predsednika. Navzoč je bil tudi sodrug Vidrieh iz Johnstowna, prvi podpredsednik S. N. P. J., ki je navzočim podal sliko o tamošnjih delavskih razmerah in o aktivnostih njihovega kluba.

Louis Zorko, predsednik, Jos. Franceskin, tajnik, Karl Trinajstič, zapisnikar.

DOPISI

Z AGITACIJE NA SYGANU IN V BRIDGEVILLU.

Sygan, Pa., je znana napredna nasebina; ima klub št. 13 JSZ. in druš. "Bratstvo" št. 6 SNPJ. To pionirsko društvo je bilo ves čas med graditelji SNPJ. kakršna je, vedno na strani delavstva, ker sta klub in društvo idejno enotna. Sestal sem se s sodrugom Lovrenc Kavčičem, John Kvartičem, Fr. Ursičem in drugimi, ki so že leta aktivni za delavsko stvar. V par dneh agitacije je Proletarec za 30 naročnikov na boljšem. Če bi bilo dosti nasebin kakor je Sygan, bi ta list kmalu dosegel kvoto naročnin, ki je določena v sedanji kampanji. Na Syganu ima omenjeno društvo SNPJ. lepo dvorano, v kateri se je vršilo že mnogo važnih zborovanj.

Sodrug in somišljeniki na Syganu, nadaljujte s svojim delom, in pridobite še druge delavce v klub.

Kaj pa Bridgeville? Ima kar dve slovenski dvorani, potrebovala pa bi več takih ljudi, ki se bi posvetili agitaciji na polju delavskega gibanja in prosvetnega dela v obče. Rojaki so tu dobri kakor drugod in tudi Proletarec je zdaj med njimi prilično razširjen. Če se bi par somišljenikov zavzelo, pa bi bil tudi Bridgeville v JSZ. kmalu na površju. Polje je veliko.

Predno sem odpotoval, sem imel priliko, da sem se v dvorani sešel s starimi znanci in sodrugom Rudolf Pleteršek mi je imel dosti povedati. Povabil me je na koncert pevskega zbora v Janonsburgu dne 15. februarja, čigar spored bo obsegal tudi pevske točke v šalji-vih prizorih. Bili so tam tudi naši stari znanci Barilar, Louis Glažer in njegova soproga — vsi iz Pittsburga. Vsi žele, da se "Proletarca" čimbolj razširi.

Pisal bi seveda lahko tudi nekoliko kritike, a upam, da bodo oni, katerim bi jo namenil, svojo zmotno sami spoznali. Priporočam jim, da več čitajo in mislijo, pa bodo zmotne kaj lahko spoznali.

Vsem, ki so mi v agitaciji na kakršenkoli način pomagali, izrekam na tem mestu iskreno zahvalo.

Joseph Snoy.

VODIŠEK PONESREČIL.

Strabane, Pa. — Nevarno je pobilo na glavi pri delu v rovu sodruga Viktorja Vodiška. Ko to pišem, še ni ugotovljeno od zdravnikov, da-li je rana opasna. Želimo mu, da kmalu okreva.

Poročevalec.

SLAVNOST 25-LETNICE DRUŠTVA ŠT. 16 SNPJ LEPO USPELA.

Milwaukee, Wis. — V nedeljo 19. januarja je imelo društvo "Sloga" št. 16 SNPJ slavnost petindvajsetletnice svojega obstanka. Vršila se je v S. S. Turn dvorani. Pozdravni govor je imel Albert Hrast. O postanku društva je govoril ustanovni član Louis Bergant, edini, ki je še v društvu od ustanovitelj; o stanju društva je govoril tajnik Frank Perko, glavni govornik pa je bil Andrew Vidrieh, prvi podpredsednik SNPJ.

"Brate sem iskal," je deklariral Viktor Alpner, in eno pesem Leona Puncer.

Pel je pevski zbor "Naprej", godbene komade pa je izvajal Martinškov orkester.

Na večernem programu sta bili predvajani enodejanski "Junaki" in "Nace Hlađnica pri zaslišanju". Zaključna točka je bila živa slika "Piramida SNPJ."

Udeležba je bila velika in članstvo SNPJ. ter prijatelji od drugih društev so bili vsi dobre volje pri tem redkem jubileju.

DELAVEC IN STROJI.

Cuddy, Pa. — Premogovni baroni so se zatekli za večanje svojih profitov tudi k strojem. Uvaja se najnovejša mašinerija, da koplje in naklada. Premogarji, ki koplje ročno, na stare načine, še nekaj zaslužijo, so pa v drugih neprilikah.

Kjerkoli je ugodno, da se operira s stroji, jih dajo postaviti. Če pa je nevarnost podstaja, ali drugače neugodno, tedaj dobi premogar priliko, da koplje po starem. Če ga ubije, mora kompanija glasom odškodninskega zakona plačati družini \$3,000, a če ji podsuje in razbije stroj, jo stane tisoč več. Živ stroj je torej v tem slučaju cenejši kakor pa stroj iz kovine.

Premogarji povsod jamrajo. So ob unijo, delajo neredno, biti morajo podložni baronom in se pokoravati njihovim biričem.

Edina pomoč je organizacija. Kakšna? Če smo zreli za dobro, si zgradimo dobro, če nismo, je tudi slaba boljša kakor nič. Predvsem pa stopajmo v našo politično organizacijo in čitajmo liste, kot sta Proletarec in Prosveta. Mnogo se bomo naučili iz njih, da bomo znali misliti in delati tudi zase, ne samo za druge.

A. Shaffer.

ZAHVALA, VPRAŠANJE UNIJE IN DRUGO.

Piney Fork, O. — Seja kluba št. 95 JSZ. me je pooblastila, da naj se v imenu kluba zahvalim vsem udeležencem njegove Silvestrove zabave, kajti zelo veselilo nas je, da so nas posetili ne le tukajšnji rojaki, nego tudi iz nasebin Barton, Ramsey, Dillonvale in drugih.

Kakor je na zabavah socialističnih organizacij prijeto, tako je bilo tudi na tej. Klub je napravil \$59.25 prebitka, ki bo porabljen za socialistično agitacijo.

V nedeljo 27. aprila ob 1. popoldne bo tu konferenca JSZ., kakor je že oznanjevano v rubriki "Priredbe klubov JSZ."

Obrat tukajšnjih rogov je nekako srednji. V enih se dela še dosti stalno, a včasih smo pa tudi po dva dni v tednu doma.

Veliko se na skrivaj govori za obnovitev unije. Tajno govorjenje bo tudi tajno ostalo. Hišo se lahko podere, zidati novo je pa drugo vprašanje. Zrušili smo U. M. W. of A., toda ali smo na mesto nje organizirali kaj boljšega?

Premogar ne more biti brez organizacije. Treba bo začeti znova, toda z boljšo taktiko.

Slabo vodstvo je upropastilo pod težo razmer prejšnjo U. M. W. Vzrok slabemu vodstvu pa je bilo brezbrizno članstvo. Le malo premogarjev se je toliko brigalo za svojo unijo, da bi se zavedali nevarnosti, ki ji je pretela od zloglasnih unijakih politikajev Lewisovega tipa. Brezbriznost se sedaj mašuje nad premogarji samimi. Kapitalisti ne poznajo brezbriznosti.

V "Prosveti" sem čital, da bo A. Garden posvetil problemom premogarjev več člankov. Stori-l je pameten ukrep. Garden je bil dolgo premogar; delal je tudi v rovu na Glencoe, kjer sva bila partnerja. V prostem času je čital in študiral. Za premogarsko unijo se je zelo zanimal in jo pozna jako dobro. Njegovi članki bodo nele poučni, nego tudi zanimivi, kakor vidimo že iz prvoga, ki ga je nedavno priobčila "Prosveta".

Nace Zlemberger.

JOHNSTOWNSKA KRONIKA

Predpust gineva in bliža se čas svetih misijonov. Gotovo ga bomo imeli tudi v fari Sv. Male Terezije.

Misijonarji odpuščajo grehe, lepe pridige imajo, veliko od-pustkov dajo, pa tudi kšeft znajo napraviti.

Vsi smo grešni ljudje—tako je zapisano v svetih knjigah. Hm-hm, tudi v naši fari je nekaj grešnih duš, ki se spreobračajo iz Savla v Pavla. Od-veza pa bi jim mogel dati kvečjemu Sv. Janez Krstnik. Čudno se obrača svet. Posebno naš narod. Na starost gre—ali kaj?

Ali so ženske enakopravne, ali niso? Včasih beremo v kakem listu, da so. Tukaj so nekateri moški drugačnega mnenja. In tudi ženske. Samostojnost ženske ni dovoljena. Cerkev je dolgo trdila, da ženska nima duše, in Turki menda še zdaj uče, da je ženska le nekaka igračka moškemu ter njegova dekla. Duše nima in ne pride v nebesa. Katoliški ženski so pred leti na kardinal-skem zboru vsaj dušo dovolili. Ali drugače je prevelika "nečistnica" in edino, kar sme biti v večjo čast in slavo božjo, je, da gre v špital za usmiljeno sestro, ali pa v kak kloster za nuno. Če je omožena, se mora iti "očičevati" po porodu v cerkev, in njen otrok mora tja, da ga operejo "izvirnega greha".

Zapisano je: Narodi, ki ne dajo ženskam enakopravnosti, ki jo smatrajo samo za podložnico moškemu, ne napredujejo. V civilizaciji so na nizki stopnji.

Tu imamo žensko društvo št. 600 SNPJ. Nekaterim moškim so njegove članice silno zamerile. Zakaj pa? Članice ne vedo. "Se ljudje niste," jim je bilo rečeno od neprijateljev. Pa mislim, da so tudi ženske, čeprav so članice druš. št. 600, človeška bitja.

Zakaj se "ljudje" pripravijo? Zakaj se tožarijo, drug drugega izpodrivajo? Cerkev jih uči ljubezni, evangelij jim jo oznanjuje, socialisti jim naglašajo, združite se in delajte složno za skupnost, lepe knjige jih uče človečnosti, pa se vseeno špetirajo, sovražijo, opravljajo in zaničujejo.

Narobe svet, je vzkliknil nekdo, ki je premišljeval in potem od samega razočaranja umrl.

Delavske razmere? Po navadi in kakor drugod. Kar jih dela, imajo preveč dela in premajhno plačo.

Društveno življenje. So-so. Bilo je že opisano, a posebnih dogodkov sedaj nimam beležiti.

Pa nikar kaj ne zamerite. Prijateljsko, vaš Kronikar, Johnstown, Pa.

NAŠE AKTIVNOSTI.

Ivan Zorman bo predaval v čitalnici SDD.—Priredba kluba št. 49 JSZ.—Drugo predavanje pod avspicijo čitalnice SDD. bo imel Jos. Siakovich.—"Zarja" pela v radio-programu.—Čitalnica SDD. pristopila z Izobraževalno akcijo JSZ.

Collinwood, O. — V petek 24. jan. ob 7:30 zvečer bo predaval pod pokroviteljstvom čitalnice Sloveškega delavskega doma v Collinwoodu v društv. dvorani št. 3 znani slovensko-ameriški pesnik Ivan Zorman. Predmet: Slovenska književnost.

Kdor je Zorman že čul, mu mora priznati, da je izboren predavatelj. Slovenska književnost mu je znana in kdor bo šel na to predavanje, bo mnogo izvedel o nji. Rojaki, poslušajte se te prilike! Ustmena beseda o takem predmetu zaleže marsikomu več kakor tiskana. In koristilo vam bo, če se poučite o kulturi svoje-ga naroda — o naši književnosti, kakor nam jo bo predstavljal Ivan Zorman. Vstopnine ni. Stroške pokrije čitalnica SDD.

Drugo predavanje pod avspicijo naše čitalnice se vrši v petek 14. februarja na dan njene seje. Z dnevnim redom bomo kmalu gotovi in nato bo predaval sodrug Joseph Siskovich. Predmet bo naznanjen prihodnjic. O Siskoviču vemo, da je nadarjen delavski bojevnik in učitelj. Izobrazil se je v šolah in v ostalem s svojimi prizadevanji. Predmet, o katerem bo predaval, bo nedvomno dobro obdelal.

Ako bodo ta predavanja imela zadovoljiv obisk, bo čitalnica SDD. z njimi nadaljevala. Od vas je torej odvisno, v koliko bomo v Collinwoodu aktivni na tem polju ljudske prosvete v bodoče.

Čitalnica vas vabi na pristop. Ta čitalnica je ustanova Slov. delavskega doma. Odprta je vsemu narodu. Ona je socialno in kulturno središče našega naroda v tej nasebini. V kolikor se ni, delujmo, da postane. Njen program je kulturno delo. Priporoča vam, da se poslužite njenih knjig in listov, ki so vam na razpolago v čitalnici. Cimveč vas bo, toliko več listov in knjig bomo lahko imeli in toliko važnejša za našo skupnost bo ta ustanova.

Na prošli seji je čitalnica SDD sklenila, da pristopi v Izobraževalno akcijo JSZ. Zavedamo se, da morajo naša delavska kulturna društva in ustanove delati skupno in podpirati drug drugega pri težkem in dostikrat nevhvaležnem delu.

Nekaj izrednega bo priredi-so klub št. 49 JSZ., ki se vrši v nedeljo 2. februarja zvečer v Slov. delavskem domu. Imela bo varietni program, o katerem bo kaj več poročal Fr. Barbič. Edino, kar sedaj pri-

poročam je to, da pridemo vsi na to prireditev. Klub št. 49 nima pogostih priredb, toda kar jih ima, so združene z izbornim programom in vredne, da jih posetimo.

Ce se niste naročili Ameriškega družinskega koledarja, jih ima še nekaj v zalogi klub št. 49. Koledar je knjiga, ki zasluži v vaši knjižnici častno mesto. Brez njega ne bo popolna.

V Clevelandu imajo sedaj priliko poslušati slovenski radio program. V nedeljo 12. jan. ga je med drugimi izvajal pevski zbor "Zarja". Ce se bi odločeva olo prvenstvu, bi ga v slovenskih programih te radio postaje dobila "Zarja". Vae točke, ki jih je pela, so bile krasno predvajane in so napravile na radio avdijenco največji vtis. Vemo, da je "Zarja" eden najbolj izpopolnjenih slovenskih pevskih zborov v Ameriki, ki je vprizoril že par težkih oper in veliko šte-vilo koncertov ter operetnih prizorov. "Zarja" ima moči, ki se jih lahko primerja z boljšimi starokrajskimi koncertnimi pevci, kar je pač veliko rečeno, če pomislimo, da niso poklicni pevci, nego delavci, ki se posvečajo pevski umetnosti v prostem času.

Te radio programe je omogočila skupina slovenskih trgovcev, zakar jim gre priznanje. Res, da imajo oni pri tem oglašanje, toda pomagali so tudi naši glasbeni umetnosti ter seznanili z njo druge narodnosti. Skoda, da postaja, na kateri so predvajani, ne doseže širšega teritorija. Toda storilo se je kolikor dopuščajo okoliščine in sredstva. In kar se je storilo, ni malo.

J. F. Durn, predsednik čitalnice SDD..

FRANK MANNING BO GOVORIL NA PRIHODNJI SEJI KLUBA ŠT. 1 J. S. Z.

Chicago, Ill. — Na seji kluba št. 1 v petek 24. januarja bo govoril sodrug Frank Manning, direktor YPSL (Socialistične mladinske lige) in tajnik socialistične stranke okra-ja Cook.

Sodruge in sodruginje vabimo, da se te seje polnoštevilno udeležijo in se seznanijo z mladim, energičnim tajnikom, s katerim je stranka v Chicagu pridobila izbornu, sposobno moč.

Na dnevnem redu bodo tudi volitve odbornikov "Save", dramskega odseka in angleškega dramskega pododseka. Pred tem bo podano poročilo skupnih odborov o novem statutu za skupnejše delo vseh treh od-sekov na polju drame in glas-be.

Tajnik Peter Bernik bo po-dal letoletno poročilo o klubovih financah in sliki klubovega dela v prošlem letu. Razpravljali in sklepali bomo tudi o več drugih važnih zadevah.

P. O.

ALI STE ŽE SPREJELI SLEDEČI PROGRAM?

- 1.) Sodelovanje skozi vse leto v agitaciji za razširjenje "Proletarca".
- 2.) Vsak klub naj ima toliko priredb kolikor jih more uspešno izvesti. Če ne več, naj ima vsaj dve na leto.
- 3.) Na 8. zboru JSZ. naj bo zastopan vsak klub s SVOJIM delegatom.
- 4.) Kjerkoli mogoče, naj pošlje društvo Izobraževalne akcije JSZ. na bodoči zbor svojevega zastopnika.
- 5.) Vsak sodrug naj deluje za pridobivanje novih članov svoji stranki.
- 6.) Ustanovitev klubov JSZ. v vseh nasebinah, kjer žive zavedni jugoslovanski delavci.
- 7.) Pridobitev papirnih podpornih in kulturnih društev za pristop v Izobraževalno akcijo JSZ.

Oglašajte priredbe podpornih društev, klubov J.S.Z. in kulturnih ter vseh drugih naprednih organizacij v

"PROLETARCU"

DOPISI

VESTI IZ GOZDNEGA MESTA.

Forest City, Pa. — Od kar sem se zadnjič oglašil, se je tu nabralo precej novic, ki jih tukaj podajam.

Izredno lovsko srečo so imeli lanskega novembra Tony Drašler in njegova dva sinova. Podrli so dva srnjaka, katera sta tehtala nad 300 funtov.

Nekaj dni pred zaključkom leta smo se sodrugi vpraševali, kam na Silvestrov večer? Razen plesne zabave farne šole ni bilo nobene druge priredbe. V naglici smo se domenili, da priredimo domačo zabavo na starega leta večer na domu sodruga Felixa Rozine. Časa za oglašanje v listih ni bilo več. "Če bo kaj s to zabavo, dobro, ako ne, pa tudi dobro," smo se tolažili. In potem, da ste videli našo zabavo! Dolge obložene mize, za katere so preskrbele vse potrebno naše sodruginje, in prostor napolnjen do zadnjega kotička, na obrazih vseh pa si videl veselo razpoloženje, zares prav imenitna zabava, da smo se sami sebi čudili tako sijajnega uspeha.

Ker je tukaj precej takih, ki jim ni za cerkvene priredbe, jim je bilo prav ustrezno, da so dobili priliko zabavati se na Silvestrovo med sodrugi. Seve, našega lista "Proletarca" nismo pozabili. Nabrali smo zanj malo vsoto, da mu na ta način pomoremo do obstoja in izboljševanja. Sodrugi, več takih zabav, pa bo prišlo več življenja in veselja za delo v naš klub. Klub namerava imeti zabavo enkrat v predpustu, o kateri poročam pozneje.

Letos je dobil tukajšnji klub JSZ. prvi odbor, katerega načeljuje tajnica. Ker je to prelom tradicije, se bo morada komu čudno zdelo, vendar pa naš klub ni prvi, ki ima za tajnico žensko. Tajnica kluba JSZ. v veliki waukeganski naselbini je Anna Mahnich. Zapisničarka kluba v Johnstonu je Anna P. Krasna. Ne dvomno je še več drugih klubov, ki imajo v svojih odborih tudi ženske uradnice. Socialistično gibanje potrebuje prav tako ženske kakor moške v svojih organizacijah, agitaciji in v vseh drugih aktivnostih. Maršikateri mož bi bil lahko mož, če bi mogel ženi dokazati, da je tudi njeno mesto v socialistični organizaciji. Upati je, da bo naša tajnica, ki je v Ameriki rojena Slovenka, posvetila vso pozornost agitaciji med nežnim spolom.

Niti stari naseljenci ne pomnijo, da bi ubilo pri delu v rovu dva rudarja hkrati, dasi je mnogo smrtnih slučajev. Žrtvi sta Louis Marcell in Peter Kobilšek, oba člana druž. št. 124 SNPJ. Njuni soprogi sta sestri. Ležala sta skupaj na mrtvaškem odru in imela skupaj pogreb ob veliki udeležbi. Kako se je dogodila nesreča? Kakor običajno. Slab prostor, ne dela se stalno, in kadar se, vsakdo gleda da kaj zasluži. Če bi človek hotel biti varen, bi moral biti doma, toda od kje dobiti kruh? Kompanije vedno čedo predvsem profit, varnost pa profitu škoduje. Podri se je strop, kjer sta delala in ubilo oba. Take so dividende, ki jih dobe premogarji.

Da malo pozabimo na črne oblake nad nami, sta sklenila oba pevka zbora in druž. št. 124 SNPJ. prirediti koncert v nedeljo 26. januarja, na katerem nastopi gđc. Zora Ropasova, da tudi nam enkrat zapoje pevka umetnica. Upam, da bo imel koncert številni poset.

Tony Zaitz.

SKUPAJ V SVOBODO

O mož, o žena, ne govori več "jaz", govori "mi". — "Jaz" spenja okove še hujše, "mi" jih drobi. — Henrietta Roland-Holst.

NA SKUPNO PRIREDITEV DRETROITSKIH KLUBOV.

Detroit, Mich. — Kluba št. 114 in 115 JSZ bosta imela v nedeljo 26. januarja skupno sejo v angleškem jeziku. Seja se prične ob 2. popoldne na 116 East Six Mile Rd. Na sporedu bodo kratki govori o našem gibanju, o naših nalogah in delu. Potem bo veselica do poznega večera.

Pridite na to sejo vsi. Oporozite nanjo sodruge in somišljenike. Vstopnina popoldne je prosta, zvečer pa je določena mala vsotina. Za dobro postrežbo bo poskrbljeno, in imeli boste med nami prijetno popoldne in potem lepo zabavo.

Da ponovimo: Popoldne ob 2. seja, pt programu veselica.

IZ KANSASA.

Arma, Kans. — Seja kluba št. 21 JSZ. se je vršila 12. jan. v Frontenacu. V sled izredno slabega vremena je bila udeležba bolj pičila. Na dnevnem redu je bila nominacija odbora soc. stranke v Kansasu, kakor tudi nominiranje kandidatov v razne državne urade. To leto se bodo namreč vršile volitve za gubernerja, za poslance v državno zakonodajno in mnoge druge uradnike.

Socialistična stranka bo imela kolikor mogoče popolen tiket. Ker je bilo na seji premalo časa za izbirati razne kandidate, je bil izvoljen odbor treh članov, da izpolni nominacijsko listino z imeni izmed predlaganih kandidatov in poroča prihodnji seji.

Sklenjeno je bilo, da se to pomlad skliče v Pittsburgu velik socialističen shod, in da se obvesti tajnika kansaške soc. stranke Ross Magilla, da preskrbi za govornika enega izmed članov eksekutive soc. stranke, ki bodo na poti v Californijo na svojo sejo ter medpotoma govorili na shodih.

Klub se je na tej seji zopet pojačal za tri nove člane. Po raznih drugih razpravah je bilo sklenjeno, da se prihodnja klubova seja vrši v naselbini

Corkerill n sicer meseca februarja tretjo nedeljo popoldne. Člane se opozarja, da ne pozabijo datuma tega zborovanja.

Anton Šular.

VIDIJO, OBCUTIJO, A NE RAZUMEJO.

Detroit, Mich. — Vsakdo lahko vidi gnilobo današnje družabne uredbe. Korupcija ni več "novica", nego "običaj". Podkupovanja, indžunkšni proti delavcem, priganjanja s stroji in brez njih, znižavanje plač v krizah, odslavljanje starejših delavcev, ogromna razkošja in kupičenja bogastev na eni in revščine na drugi strani so vsakemu vidni znake kapitalističnega sistema.

Ali ga je mogoče odpraviti? Ali so mogoče izboljšave v prid ljudstva? Na oba vprašanja se lahko odgovori pritrjevalno. Ampak treba se je učiti in treba je v delavsko organizacijo.

Povabi delavca naj se pridruži zavednim delavskim boriteljem, razloži mu stvar, pa se bo branil in izbegaval določenemu odgovoru, ali pa ti bo celo nasprotoval. Nekateri se boje, druge je sram in ene tudi strah, da jih bo potem hudič vzel, eni pa so že preveč revolucionarni.

Vsa ta bojazen, nevednost in zaspantost je rezultat nevednosti v delavskih množicah. Če se bi delavec vprašal, kaj ima izgubiti, bi si lahko na kratko odgovoril, da izgubiti nima ničesar, dobiti pa vse, ako se organizira in uspodobi za borbo v prid sebe proti izkoriščevalcem.

Tisti, ki imajo bogastva, si jih niso prislužili. Ne znoje se pri delu, ker večinoma niti ne vedo, kaj je delo. Pote pa se za njihove profite tisočeri in tisočeri delavci, ki so nazadnje še veseli, da se smejo potiti in garati za druge. Od svojega dela dobe le, kar kompanije smatrajo, da delavec potrebuje za skromno preživljanje.

Delavci, od vas je odvisno, kedaj se ta položaj spremeni. Če delavstvo hoče, da ostane vse tako kakor je, ne bo šlo v

socialistično stranko, ne bo reformiralo svojih unij na razredno borbeni podlagi, čitalo bo naprej kapitalistične liste in glasovalo za kapitalistične kandidate.

Ako pa ste eden onih, ki ve, da tega stanja noče, in ki tudi ve, kaj HOČE, se boste pridružili socialistični organizaciji in delali v nji za socializem.

Anton Jurca.

MAŠKARADA "NADE".

Chicago, Ill. — Mnogo prijatelj zenskega društva "Nada" št. 102 SNPJ. ima že načrte, v kakšnih maskah pridejo na maškarako, ki jo "Nada" priredi v soboto 8. feb. v dvorani SNPJ. "Nada" pa je poskrbela za obilne nagrade, ki jih dobe izbrane posamezne maske in maske v skupinah.

Zastopane bodo npr. maske hudih časov, Hooverjeve prosperitete, akrobatske, mnoge nade, zale plesalke, roboti, suhači in mokračji, bloki itd. Vstopnina v predprodaji je 50c, pri blagajni pa 75c.

Članica.

Frank Mivšek

Coal, Coke and Wood.—Gravel. WAUKEGAN, ILL. Phone 2726.

MLADENIČI - MOŽJE!

Obleka po vaši meri.

Mi vam izdelamo obleko ali suknjo, da vam bo pristojala kakor rokavica na roki. ČISTA VOLNA SAMO \$25.00

Naročite si obleko ali suknjo pri nas. Delo jamčeno. John Mocnik 6517 St. Clair Avenue, CLEVELAND, O.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00. Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Nalov za list in za tajništvo je: 2657 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

NAROČITE

AMERIŠKI DRUZINSKI KOLEDAR

LETNIK 1930

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

JANUAR. CHICAGO, ILL.—V nedeljo 26. januarja vprizori klub št. 1 Upton Sinclairjevo dramo "The Machine" v dvorani ČSPS.

FEBRUAR. COLLINWOOD, O. — Veselica in predstava kluba št. 49 JSZ. v nedeljo 2. februarja v Slov. del. domu. CLEVELAND, O. — Cankarjevo igr "Za narodov blagor" vprizori klub št. 27 JSZ. v nedeljo 3. februarja v Slov. nar. domu. Po predstavi veselica.

CONEMAUGH-FRANKLIN PA. — Pustna veselica kluba št. 5 JSZ. v soboto večer 15. feb. v Izobraževalnem domu na Franklinu.

MAREC. STRABANE, PA. — Plesna veselica kluba št. 118 JSZ. v soboto večer 1. marca v dvorani dr. št. 138 SNPJ.

NEWBURGH, O. — Plesna veselica kluba št. 28 JSZ. v soboto večer 1. marca v Slov. del. dvorani na Prince Ave. in 109. cesti.

BARBERTON, O. — Maškarakna veselica kluba št. 232 JSZ. na Pustni večer 4. marca.

CHICAGO, ILL. — Predstava dramskega odseka št. 1 v nedeljo 30. marca v dvorani ČSPS.

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 27. aprila v dvorani ČSPS.

DETROIT, MICH. — Prvomajska slavnost kluba št. 114 JSZ. v soboto večer 26. aprila v Hrvatskem domu na Kirby Ave.

PINEY FORK, O. — Zborovanje vzhodnoohijske Konferenca JSZ. v nedeljo 27. aprila.

MAJ. CHICAGO, ILL. — Dne 1. maja majska slavnost kluba št. 1 v dvorani SNPJ.

OSMI REDNI ZBOR J. S. Z. dne 30.—31. maja ter 1. junija v mestu ki ga članstvo določi meseca januarja s splošnim glasovanjem.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoča datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

ALI RABITE PERJEZA BLAZINE?

Pišite po vzorce katere vam komur pošljemo ZASTONJ. Imamo tudi že zgotovljene blazine. Za popolno zadovoljstvo jamčimo. ALBERT STETZ FEATHER CO. 138 Passaic St., Passaic, N. J.

Anton Zornik

HERMINIE, PA. Trgovina z mešanim blagom. Peči in pralni stroji naša posebnost. Tel. Herminie 2221.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA. ANTON F. ŽAGAR, lastnik. 1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill. Tel. 5524.

Gospodinj, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO KAVARNO

MERKUR 3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL. (V bližini urada SNPJ in Proletarca.) FINA KUHNJA IN POSTREŽBA. KARL GLASER, lastnik.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill. Telefon Canal 4340. SLOVENSKO-HRVATSKA TRGOVINA CVETLIC. Sveže cvetlice za ples, svadbe, pogrebe itd.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON Office hours at 3724 W. 26th Street Tel. Crawford 2212. 1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily at Hlavaty's Drug Store 1858 WEST 22ND ST. 4:30—6:00 p. m. daily. Except Wed. and Sunday only by appointments. Residence Tel.: Crawford 8440.

Dr. Andrew Furlan

ZOBOZDRAVNIK vogal Crawford and Ogden Ave. (Ogden Bank Bldg.) Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer. Tel. Crawford 2893. Tel. na domu Rockwell 2816.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA 2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Crawford 1382. Pristna in okusna domača jedila. Cene zmernne. Postrežba točna.

'The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični dnevnik.—Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece. Naslov: 628 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

"New Leader"

angleški socialistični tednik. Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevan angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita. Naročite si ga tudi vi. Naročnino zanj sprejema "Proletarec".

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD 324 Broad Street Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG 4002 West 26th Street, CHICAGO, ILL. V uradu od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer. Tel., LAWDALE 4872. V FRANCES WILLARD BOLNIŠNICI od 9. do 10. dopoldna ob torkih, četrtkih in sobotah.

Victor Navinshek

331 Greeve Street, CONEMAUGH, PA. Društvene potrebščine: regalice, prekoramnice, znaki, uniforme. — Svilene zastave, slovenske, hrvatske in ameriške. Zaloga godbenih instrumentov in finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih plošč. Zmernne cene in točna postrežba. Pišite po moj veliki cenik. Naročila pošiljam Broom Amerike. Se priporočam.

SLIKO

političnega življenja ameriškega vlemesta podaja Upton Sinclairjeva drama "Mašina", ki jo vprizori klub št. 1 JSZ. v Chicagu v nedeljo 26. januarja v dvorani ČSPS. Vzemite vstopnice v predprodaji.

POŠLJITE DENAR

MILLARD STATE BANK

3643-3645 W. 26th St., at Millard Avenue, Chicago, Ill.

pošilja denar v Jugoslavijo brzojavno brez posebnih stroškov za brzojav, bodisi v dolarskih ali v dinarskih nakazilih. Poalana vsota bo izplačana na poštne stroške v 3. do 5. dneh, in to brez odbitka. Mi smo potrošili mnogo časa in denarja, da smo uvedli ta izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vašo korist. Pošljite se ga in nikoli več ne boste na drugi način pošiljali svojega denarja v stari kraj. Naše brzojavne cene so običajno nižje od poštne cene bodisi katerikoli druge banke. Za pošiljanje večjih vsot vprašajte za naše posebne cene.

URADNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 5. zvečer; v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne; v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vai rokopoljal in oglašil morajo biti v našem uradu naj-pozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Telephone: Rockwell 2864.

Policija razganja tekstilne delavce

Policija razganja protestni shod National Textile Workers unije, ki jo kontrolirajo komunisti, v New Bedfordu, Mass. Tragedija je, da so delavci te industrije razdeljeni med tekmujoče si unije, in da komunisti izrabljajo njihovo mizerijo v prid reklame za svojo stranko, neglede na posledice za prizadete delavce.

Pred dvajsetimi leti in sedaj "Narodnjaštvo" danes in pred dvemi desetletji

Piše X Y. Z., Ljubljana.

Začetkom decembra 1929. Socializem se ne izogiblje nobenih problemov, ki jih srečuje v sedanosti. Napram vsakemu problemu zavzame svoje stališče. To stališče potrjuje tudi zgodovina.

Ko se je začela socialistična ideja širiti med našim ljudstvom pred 30., 40. leti, ko se je začelo zmogovito prodiranje socialističnega gibanja po avstrijskih deželah, so kmalu spoznali socialistični politiki, da je treba v državi, kakršna je bila Avstrija, zavzeti stališče tudi glede narodnostnega problema. Avstrija je bila država tako mešanih narodnosti, da se je bilo treba na to vsekakor ozirati. Narodnostno vprašanje je bilo tedaj precej iste važnosti, kakor je danes važen problem narodnosti na Balkanu, problem, ki neti toliko sporov, vojn, atentatov, problem, ki Balkan dela za Balkan.

Povsem razumljivo je bilo za vsakogar, ki je trezno mislil, da je potrebno, da se Slovani v bivši Avstriji podpirajo med sabo, da se upirajo potujčevanju slovenskega ljudstva, hrvaškega i. t. d. Zakaj s socialnim zatiranjem vred gre ponavadi tudi narodnostno zatiranje z roko v roki. Narodnostno zatiranje ima le namen, olajšati socialno izkoriščanje in nikdar ne nastopa samostojno. Poleg tega pa je vsak narod ponosen na svojo kulturo, na svojo zgodovino, na svoje ime — čemu bi mu ga jemali?

Meščanske stranke, ki so se venomer postavljale kot edine voditeljice naroda, ki so se jim na praporih ob paradah svetili napis: "Za narodov blagor", "Vse za narodovo voljo" — te meščanske stranke so bile vedno zveste podložni-ce vsakokratnemu vladarju, vsakokratnemu režimu. Hodili so se klanjat cesarju na Dunaj, doma pa govorili o napredku, ki ga morajo vršiti Slovenci. Narodnostni problem so sploh zanikavali in ga niso jemali resno. Kolikor pa je bilo res prave inteligence, je bila že dolgo let sem za zedinjenje vseh južnih Slovanov.

Bili so to predvsem socialisti, ki so imeli osnovano svojo stranko, ki se je imenovala "JUGOSLOVANSKA socialno-demokratska stranka" in je s tem že v svojem imenu kot prva manifestirala svoj nazor glede narodnostnega vprašanja. A ne le v naslovu, tudi povsem javno je razložila svoje naziranje glede jugoslovanskega, javno manifestirala za zedinjenje južnih Slovanov, česar ni storila nobena slovenska stranka.

Že na 7. strankinem zboru socialistov v februarju 1909 so govorili, da je treba jasno zavzeti stališče do narodnostnega problema, zlasti še spričo aneksije Bosne in Hercegovine. Socialistične stranke v Sloveniji, Hrvaški, Bosni in Her-

cegovini, v Istri, v Srbiji in Bolgariji morajo v svoje programe zapisati tudi skupne smernice in boju za zedinjenje Jugoslovancev. Tedaj je zbor izjavil: "Najširša narodna avtonomija je prvi pogoj za vsestransko rešitev narodnega vprašanja; zato se je zbor izrekel za najenergičnejše nadaljevanje volilnopravne boja za vse zakonodajne in druge javne zastope." Malo dalje pravi "Najprej" iz l. 1909: "Kdor te liste (socialistične) razširja in jim pridobiva novih naročnikov, stori za SLOVENSTVO več, nego vsi objokani rodoljubarji skupaj."

Socialistično gibanje je bilo v nekem delu torej tudi isto-vetno z gibanjem za priznanje slovenstva, za priznanje jugoslovenstva v nasprotju s tedaj običajno frazjo, da smo Avstrijci, avstrijski narod.

Sedmi strankin zbor je sklenil sklicati posebno konferenco, ki naj precizira stališče soc. demokracije v obliki rezolucij, ki naj jo osvoje vse južne slovenske soc. stranke. Na konferenci, ki se je vršila 21. in 22. novembra 1909 v Ljubljani v tivolskem hotelu, so sodelovali v debati zastopniki iz raznih krajev: iz Kranjske oz. Istre: Etbin in Anton Kristan, Cobal, Straus, Mlinar, Peternel, Sitter, dr. Tuma; dr. Dermota, Petejan in Jug, Regent, za hrvaške socialiste sta bila navzoča Vilim Bukšec in Juraj Demetrovič, za Srbe Tu-covic ter več delegatov iz Bosne in Hercegovine. Poleg tega sta prišla z Dunaja dr. Adler in dr. Renner — bila je zbrana torej prav izbrana družba iz socialne demokracije. Na konferenci so sprejeli rezolucije, ki so jih sestavili Anton in Etbin Kristan ter dr. Tuma; med drugim so rezolucije vsebovale te-le stavke: 1) Avstro-ogrski Jugoslovanci smatrajo za končni smoter svoje narodno-političnega stremeljenja POPOLNO NARODNO ZDRUŽITEV VSEH JUGOSLOVANOV ne glede na različnost imena, vere, pisave in dialektov ali jezikov.

2) Kot deli velikega enotnega naroda stremimo, da se konstituiramo kot enoten narod, ne glede na vse umetno napravljene državno-pravne in politične pregreje, želeči skupno nacionalno avtonomno kulturno življenje kot svobodna enota v popolnoma DEMOKRATIČNI konfederaciji narodov.

In dalje:

"Jugoslovanska socialna demokracija smatra sedanje jugoslovanske narode le za elemente, ki naj ustvarijo ENOTEN NAROD in konstatira, da treba v svrhu oživotvoritve te enotnosti smotrnega skupnega kulturnega in političnega dela, ne glede na današnje politične formacije in meje. Zlasti smatra potrebnim sporazumljenje o skupnem narodnem jeziku in pravo-pisu kot prvem predpo-

goju popolnega enotnega narodnega življenja Jugoslovancev. To pa je dosegljivo le s sistematično postopno politiko v vseh delih naroda."

Dalje je z rezolucijo bil osnovan tudi stalen jugoslovanski socialistični odbor, v katerem so bili zastopani socialisti raznih jugoslovanskih pokrajin.

Tako je jugoslovanska socialna demokracija na konferenci 1909 prva postavila temeljno programatično zahtevo političnega in kulturnega zedinjenja vseh južnih Slovanov. Temu programu je ostala socialistična stranka zvesta vse dni, imejoč seveda pred očmi, da je socialistična stranka tudi republikanska in ne misleč, da se bo to vprašanje rešilo tako, kot se je, v taki obliki. Vendar je zastopala to svoje naziranje glede zedinjenja prav do svojega razpusta, ki ga je podpisala baš JUGOSLAVIJA, za katero so socialisti pred mnogimi leti prvi dvignili svoj glas.

Meščanske stranke niso dozorele do tega spoznanja niti takrat, ko je bil prestol Habsburžanov že razmajan in je grozil vsak čas pasti — še tedaj so bili polni hlapčevstva. Ko je vojna le še pospešila razpad avstrijske monarhije, tedaj so se že upali klerikalci sestaviti tako zvano majsko deklaracijo, ki pa je bila še vseeno polna poklonov Dunaju. Preporod klerikalcev se je potem kmalu izvršil s tem, da so svoje "katoliške" zavode prekrstili v "jugoslovanske", da so "Katoliško" bukvarno prekrstili v "Jugoslovansko knjigarno" in "Katoliško" tiskarno v "Jugoslovansko tiskarno", da so ohranili "živi-vo" in menjali le ime cesarja. Preko noči so dozoreli v najvišje jugoslovenstvo. Korošec je šel v jugoslovansko vladno ostal minister, ko so v parlamentu padli hrvaški opozicijski ministri ter ostal v vladi, ko je nastopil režim 6. januarja. Najčistejše jugoslovenstvo, v času, ko se odbijajo vse slovenske zahteve.

Udeleženci tivolske konference niso pričakovali, da bo zgodovina potrdila njihova načela še predno preteče 10 let, niti niso najmanj upali — kot pravilno pravi "Delavska politika" — da bo dvajset let nato vlada JUGOSLAVIJE razpustila Socialistično stranko JUGOSLAVIJE, naslednico stare JUGOSLOVANSKE socialne demokracije, da bo dvajset let nato vlada Jugoslavije razpustila parlament, vzela vse državljanske svobodščine, razpustila vsa društva, odvzela vse volilne pravice, svobodo besede, zborovanja, manifestacij i. t. d.

A kakor je zgodovina potrdila ideje socialistov iz leta 1909, tako bo potrdila tudi upanje socialistov v letu 1929-30, da bo vendarle zmogla demokracija širom sveta nadiktaturo ter da se bo svetovni

Kako gospodarijo delavci na Dunaju

Dunajska mestna občina največji delodajalec v Avstriji.

Iz proračuna dunajske mestne občine za leto 1930 je razvidno, kako ogromne vsote daje ta občina vsako leto za razna javna dela. Ka leto 1930 je določeno v te svrhe 122 milijonov šilingov (blizu \$18,000,000), 90 milijonov za zidanje novih stanovanj, med temi nebotičnik s 16 nadstropji. V načrtu je 16.000 novih stanovanj. Od leta 1920 do danes je zgradila občina 36.000 novih modernih stanovanj. V načrtih za nova stanovanja se poleg dosedanjih poskusov praktičnosti in higijene predvideva tudi kopalnica za vsako stanovanje. To je smotrna socializacijska stanovanjskega vprašanja, proti kateri toliko vprijejo dunajski hišni posestniki, omogočena z davki na kapital, medtem ko se nepremožni sloji ščitijo in podpirajo. Zato toliko krika proti mestnemu finančni referentu Breiterju in njegovemu davčnemu sistemu. Zato Heimwehri in njih obupna prizadevanja, vzeti Dunaju samostojnost. — A tudi za druga javna dela izda mesto vsako leto mnogo: 250,000 kvadratnih metrov cest se bo prihodnje leto na novo tlakovalo in veliko ulic bo star obrabljen tlak zamenjalo z novim. Vodovod se bo povečal s priključitvijo novih studentev in električnih vlečepalk. Zadnje plinske svetilke po predmestjih se bodo zamenjale z električnimi in zgradilo se bo zopet več novih otroških vrtcev in kopalnišč. V proračunu je tudi nov Augartenski most čez Kanal. Načrti, ki pa so preračunjeni na več let, pa predvidevajo razširitev podzemne železnice in nov državni most čez Donavo. Veliki stadion v Pratu bo pa že leta 1931 gotov, za delavsko Olimpijado. Posledica te vsestranske delavnosti je, da se je brezposelnost na Dunaju v zadnjem letu znatno znižala, medtem ko se v zveznih deželah viša, kar je bilo poprej obratno. Dunaj je sijajen primer uspešnega socialističnega gospodarstva.

E. E. Kisch o ameriški književnosti

Sotrudnica praškega literarnega tednika "Rozpravy Aventura" je vprašala slavnega "drvečega reporterja" E. E. Kische, ki se je nedavno vrnil iz Amerike, kaj misli o ameriški književnosti. Kisch je odgovoril:

— Ondi sploh ni literature, tam so zgolj pisatelji. Nima-ju središča, niti družabnih stikov. Če so jih kedaj imeli, so se že zdavnaj sprli. Prvi dan svojega bivanja v Ameriki sem bil povabljen k romanopiscu Dreisserju. Na večerji a sto gosti je bil samo eden književnik: Berkowicz.

Pri tem po navadi ne gre za kakšne načelne spore. Kratko in malo ni možnosti, da bi se ljudje sestali Ni kavarne, ni restavracije in ne literarnega salona in sploh ne zanimanja za književnost. Literarnih knjig se proda kakih 60-80 tisoč na leto, krvavih zgodb Zaneja Greyja in drugega ki-ča pa 5 milijonov. Potem si lahko mislite, kaj pomeni v Ameriki literatura. Resnih revij nimajo niti šest za stodesetmilijonsko deželo.

— Ali je evropsko slovstvo drugačno?

— Da, mislim, da je. V Evropi ima vsak majhen narod svojo literaturo, svoje zanimanje za slovstvo, zlasti za dramatik. V Ameriki je samo O'Neill in pa kritiki, ki umevajo svoje naloge resno, čeprav delajo z napačnimi metodami.

proletariat osvobodil svojih tlačanov ter preuredil današnji red, ki razumljivo vodi v zmedo, krizo in propast, iz katere so se še vedno v zgodovini netili punti množic.

DR. ŽIVKO TOPALOVIČ: TAKO JE MORALO BITI

K polomu na ameriških borzih.

(Konec.)

Gospodarski teoretiki so takoj stvorili novo teorijo o ameriškem kapitalizmu. Rekli so nam in govorili: Glejte novo obliko kapitalizma, nove oblike kapitalistične produkcije, v kateri je delavska masa ne le zadovoljna in srečna, marveč se s kupovanjem delnic polagoma tudi osamosvuje ter prevzema last velikih industrij. Zakaj ameriški delavci bodo s trajnim kupovanjem delnic postali gospodarji in lastniki prav tiste industrije, v kateri zdaj delajo! Tako se je ta gospodarski nauk pridružil borzanski špekulaciji, k je stremela za tem, da s prihranki delavskih mezd ustvarja umetno visoke kurze industrijskih papirjev in omogoči velik dobiček velikim špekulantom.

In zdaj je prišel čas, da vsi ti nesrečni prihranki propadejo. Najprej je začela špekulante daviti kriza kredita in visoke obresti, ki so jih morali plačevati za kredite. Cene delnic so manj skakale kviku, da celo znižale so se, čim so se obresti na kredite po bankah povišale in povzročile pomajšanje številca špekulantov. Neki del špekulantov je že obrnilo svojo igro in je začelo špekulirati z baisseom (besom), s padcem delnic. Potem je prišlo stalno in strožje omejevanje kreditov borzanskim špekulantom, kar jih je prisililo, da prodajo svoje rezerve v delnicah. Ko je tržišče zagledalo cele kupe delnic, ki so štele milijone dolarjev, so kurzi že znatno padli in strah je objel široko množico nameščencev in delavcev, lastnikov industrijskih delnic. Ti so se prestrašili, da bodo zdaj vse njihove desetletne prihranjene vsote propadle in niso smeli čakati, da bi padle delnice na nižjo ceno kot pa so bile kupljene, — in v kratkem času so vrgli na borzna tržišča milijarde teh delnic; da bi našli zanje kupca. Panika je zavladala med množicami. Vsi milijoni ljudi in milijarde denarja, ki so ga prihranili zadnjih deset let, vse je poletelo na borzna tržišča, da menja svoje lastnike.

Vrednosti padajo vse enako. Niso propadle le špekulanti, ki so izgubili kredite, propadle so tudi banke, ki so jih kreditirale. Propadla je silna vsota prihranjenega denarja s strani nižjega ljudstva, ki prodaja zdaj papirje, za katere je plačal 100 dol., po 50 ali 20 dolarjev. Istočasno pa se vrši ogromna koncentracija bogastva v rokah onih, ki danes lahko kupijo čisto poceni delnice popolnoma solidnih industrijskih podjetij in ki so jih nekdanj mogoče sami drago prodali.

Kakšne so posledice tega velikega položaja špekulacije z delnicami, pred vsem: kakšne so posledice v Ameriki? Industrijska delavnost ni niti malo ovirana radi tega poloma na tržišču delnic. Vse tovarne tudi dalje razpolagajo s svojim prejšnjim kapitalom in svojo gospodarsko organizacijo. Na delo tovarni niti malo ne učinkuje, če se lastniki njihovih delnic nekeje pretepejo, v katerih rokah bodo ostale delnice. Posredno pa bo ta polom slabo vplival tudi na ameriško industrijo. Mnogi polomi finančnih institutov in srednjih ljudi vodijo do nemožnosti plačanja izposojenega denarja ali blaga. Tako bo marsikatero industrijsko podjetje zašlo v krizo ali pa bo vsaj občutilo križe tega poloma. Številna špekulantska publika se bo odrekla od svojega luksuza, kar bo slabo vplivalo na luksuzno produkcijo. Oškodovana nameščenska in delavska publika bo morala omejiti svoje izdatke (potroševanje), da si bo spet kaj prihranila. Notranje konzumno-tržišče bo znatno omejeno, pojavila se bo brezposelnost, znižanje delavskih mezd, štrajki in izprtja.

Kakšne so posledice za Evropo?

Pred vsem pričakujemo povratek vseh onih evropskih kapitalov, ki jih je visoka obrestna mera izvabila v Ameriko. Pričakujemo, da bo svobodni ameriški kapital še v večji meri kot doslej šel v Evropo iskat svoje plasiranje, to je, da se bo nalaganje ameriškega kapitala-denarja v Evropi povečalo. Zakaj — do slej so se morali evropski finančni zavodi s visokimi obrestnimi merami braniti odhoda denarja v Ameriko. Tako je n. pr. radi stalnega odtokanja denarja v Ameriko zašel angleški funt v resno nevarnost. S polomom špekulacije v Ameriki pa je zdaj položaj funta naravnost odrešen. Silne mase kapitala so se vrnile v Evropo in vsi veliki evropski finančni instituti so pričeli zniževati obrestne mere.

A nikdar ne izpije čaše medu, ne da bi poprej popil časo žolca. Baš ta skakljiva ekonomska situacija v Ameriki bo tirala močno organizirani ameriški kapitalizem, da okrepi svojo izvozno delavnost in da se javi Evropi kot konkurent na vseh tržiščih v povečani meri s svojimi tako industrijskimi kot tudi agrarnimi proizvodi. Zato se vsi gospodarski problemi, ki stoje pred Evropo, postavljajo z mnogo večjo akutnostjo: ali se bomo medsebojno napadali s tajnimi in javnimi carinskimi pogodbami, grožnjami in s strahom za obstoj naših državnih samostojnosti? Ali bomo napram velikemu kontinentu Severne Amerike ena združena družina ali razbit tabar? Mi smo prepričani, da bo grupiranje velikih industrijskih držav v srednji in zadnji Evropi mnogo pospešeno.

Upamo, do bo zlo, ki je doletelo Ameriko, povzročilo na drugi strani sveta dobre sado-ve. To ni nobena škodoželjnost, marveč nezogibna pot neurejenega gospodarstva. Tako je moralo biti!

DRHALSKI UMORI V U. S. A.

Nedavno se je dogodilo na jugu par linčarskih umorov, ki oznanjajo, da te vrste "justica" še davno ni iztrebljena. Drhal ugrabi svojo žrtev v ječi, ne da bi čakala na dokaze o obdolžitvah. Ona hoče kazni takoj. Če se pozneje izkaže, da je umorila nedolžnega človeka, si nihče ne dela slabe vesti.

V sedeminštridesetih letih do l. 1928 je bilo v Zed. državah linčanih 4,367 oseb. Stevilno linčanih v prošlem letu še nič ne obeta, da bodo drhalski umori kmalu izginili.

Okrog tri četrte linčanih je bilo črncev. Blizu tri tisoč dvesto "nigrov" je "sodila" linčarska justica. Nobenemu ni prizanesla, in nikogar ni ugrabila, da ga sodi, nego da ga umori. Najprvo vsačega mučijo, potem ga ali ustrelje, obesijo, razsekajo, vržejo v prepad, v reko. Pogosti so bili slučajji, ko so linčarji svojo žrtev obesili za pete, potem vanjo streljali. Mnoge so mučili z vročim železom, ene so klali z razbeljenimi noži.

Linčanja so "ameriška institucija". Linčarjev v nobenem slučaju ne kaznujejo, in navada je, da jih oblasti nikoli ne izsledje. Če morajo tu in tam kakega prijeti, mu je prestopke nemogoče dokazati, in ne dobi se sodnika, ne porotnikov, ki bi bili pripravljeni izreči obsodbo. Čestokrat se je že dogodilo, da je šerif ali pa kakr drug višji uradnik sodeloval pri linčanju.

V Teksasu je bilo v omenjeni dobi linčanih 469 oseb, v Illinoisu 31, v New Yorku 2, v Floridi 258, v Georgiji 501, v Californiji 48, v North Dakoti 11, v Minnesoti 9, v So. Carolini 163 in tako dalje.

NAŠA LITERATURA

Knjige "Cankarjeve družbe" so nov uspeh v slovenski proletarski književnosti. Kulturni pokret slovenskega delavskega ljudstva je z njo vredno proslavil spomin velikega proletarskega misleca in književnika, Ivan Cankarja. Knjige, ki jih je izdala "Cankarjeva družba" v svojem prvem letu in jih bo izdajala v bodoče, vrše in bodo vršile delo probe v deželi hlapca Jerneja in popotnika Kurenta, bičale bodo laž in predstavljele ljudstvu resnico v nepokvarjeni podobi.

Knjige "Cankarjeve družbe" dobite v knjigarni "Proletarca". Naročite jih! Vse štiri stanje za poštino vred \$1.10.

Pri nas beleži lep literarni uspeh naša znana knjiga, "Ameriški družinski koledar". Letnik 1930 je po splošni sodbi res nadkrilil vse prejšnje. Bilo bi škoda, da bi ostal kak izvod te lepe in koristne knjige. Sodrugi in somišljeniki naj se potrudijo, da bo vsa razpečana.

KAJ JE S HOOVERJEVO REŠILNO AKCIJO?

Predsednik Hoover je na konferencah z industrialci in governerji razpravljaj o načrtih, ki naj bi omogočili nadaljevanje blagostanja. Governerji in župani so objubili pričeti z javnimi deli, da se prepreči brezposelnost, industrialci pa so objubili nadaljevati z obratom v čimvečji meri, in pa, da ne bodo znižali plač.

Svojih obljub niso dali resno. Plače znižujejo kjer morejo; ker je mnogo brezposelnih, se trudijo, da njihovo število še pomnože. Delo, ki so ga prej opravljali trije, naj sedaj izvršujeta dva — in če ga vidva nočeta, ga bo pa kdo drugi — saj jih je tisoče, "ki bi radi delali." Delavce se boji za kruh, in se naganja pri delu, kakor zahteva boss.

Zed. države so bogate, pa vendar imajo mnogo mnogo revnih ljudi, katerim je "prosperiteta" samo beseda, ki ničesar ne pomeni. Industrija je organizirana do perfektnosti, a delavci tako slabo kakor v nobeni drugi industrialni deželi. In nikjer na svetu ni ljudstvo v politiki tako brezbržno kakor tukaj. Zanaša se, da mu Hoover ohrani prosperiteto, od Smitha pričakuje piva, od Tafta pravice, od Forda naklonjenosti delavcem, od svetovne razstave v Chicagu pa dobrih časov.

Joško Oven:

ZA SOLNCEM

(Nadaljevanje.)

Dvor je danes muzej. To je pametna odredba avstrijske republike, ki je vso tako kraljevsko šaro spremenila v muzeje in jih sedaj kaže ljudem. Izven velikanskih dvoran ter slik na stenah, ki večinoma portretirajo habsburžane v cesarski glorijski, ni nič posebnega. Več je pa v dvorni cerkvi, posebno še v srebrni kapeli. Opazil sem, da ima Andrej Hofer črno zastavo v roki, spodaj pa je napis, ki pove, da jo bo nosil, dokler ne bo njihova zemlja rešena izpod Italije. Tiroli ljubijo Italijane.

Spomini.
Zopet je drvil vlak. Peljali smo se proti Predarelu. Železnica je elektrificirana. Kmalu smo pri Sv. Antonu. Zavijemo v predor.

Gledal sem skozi okno v megleno jutro. Pršil je dež, samo časih so se pretrgali oblaki in so se zasvetile gore. Spomnil sem se nazaj, ko sem jo kot osemnajstletni vandrovce mahal peš po tej poti. Tri mesece od Ljubljane do Feldkirch-a ob Švicarski meji. Čas beži, samo spomini ostanejo. V Feldkirch-u sva izstopila. Hotel sem videti to mesto, kjer sem nekdanj precej lepih dni. Feldkirch je staro mesto; svojo tisočletnico je praznovalo leta 1909. Danes je popolnoma mrtvo. Italijanska okupacija zaledja mu je uničila promet. Samo stari Katzen Thurm in srednjeveški grad Schattenburg stoji priča o nekdanji slavi. V tem gradu sva z ženo videla najbolj ohranjene viteške sobe in opremo iz srednjega veka.

Mojih nekdanjih prijateljev tu nisem našel. Pa smo šli zopet naprej —

Prva večja postaja v Švici je bit Zurich. Ostala sva tam samo eno popoldne in jo nato odrinila proti Lucernu.

Visoke cene.

Prvo kar te opozori, da si v Švici so izven lepe scenerije — cene. Tu ni več 56 din. za dolar, nego samo pet frankov in za en gulaš ter pivo sem plačal v Zurichu štiri franka. V Švici, če ne živiš v kakšnem pensionu, je isto tako drago kot v Ameriki.

Zurich je popolnoma moderno mesto. Ima 210.000 prebivalcev in če tudi staro, izgleda kot da je postavljeno včeraj. Ima velik promet ter precejšno industrijo. Ima katedralo iz 12. stoletja, lepe muzeje ter botanični vrt.

Lucern je polti natlačen turistov. Pustil sem kovčege na kolodvoru in skalal od biroja do biroja, da sem končno mogel dobiti sobo. Ostala sva tu štiri dni ter v tem času napravila več tur v okolico.

Lucern.

Lucern je slikovito mesto. Meni se zdi, da je najlepše, čeprav sem videl precej švicarskih mest. Leži ob Štirikantonskem jezeru (Vierwaldstätter See), ravno na kraju, kjer zapuša Reussa jezero. Je zelo staro; večina hiš datira z 13., 14. in 15. stoletja. Okolica je čudovito lepa. Iz vseh strani gleda nate gorovje in spodaj pa zgodovinsko jezero. Od tu ni daleč ne do Rigija ne do Pilata. To mesto je tako rekoč posvečeno turistom. Sem prihaja in odhaja na tisoče in tisoče tujcev, nekaj Rendez-vous turistov. Od tu vozijo

vlakovi direktno skozi St. Gotthard v Milan, Rim ali pa Berlin, Dunaj, Pariz — kamor hočeš.

Od tu imaš najboljšo izletne zveze po vsi Švici. Kar se tiče jezika se tujcu ni treba bati, kajti tu se govori vse večje svetovne jezike, posebno pa še angleškega. Predno nadaljujem z mestom, naj sledi malo zgodovine.

Malo je mest, ki bi bila tako tesno zvezana z legendarnimi in fiktivnimi zgodovinskimi dogodki enega naroda kot je Lucern. Tu, v njegovi okolici, je bil leta 1291 položen temelj švicarski konfederaciji, tako zване "Trajne zveze". Prvi so bili kantoni: Schwyz, Uri in Unterwalden. Leta 1332 se jim je pridružilo tudi mesto Lucern. Ta mala zveza svobodnih gorjancev je v neštivilnih bojih z različnimi evropskimi avtokrati, še posebno s Habsburškimi, ohranila svobodo skozi vsa stoletja do francoske revolucije. Leta 1815 se je reorganizirala v sedanjo zvezo in so v tem smislu tudi predelali ustavo. Če vzameš parnik v Lucernu in se pelješ do najskrajnejšega kota jezera Flüelen, se pelješ mimo Teleave kapela. Malo naprej Flüelen-a je pa Altdorf, kjer je spomenik velikega legendarnega junaka Švice — William Tell-a.

Tam je bil, kot pravi legenda, obešen klobuk tirana Gesslerja, kateremu so se morali svobodni kmetje odkrivati. Lovca Tell se ni hotel odkriti in temu je sledil njegov zapor in pa streljanje v jabolko na sinovi glavi, zgodba, ki jo je pesniško spisal Schiller in ki je poznana menda vsakemu. Če je Tell res kedaj živel je težko dokazati, ali zgodba o njemu je tako vžeta v zgodovino Švicarjev, da kar se njih tiče, verjamejo vanjo kakor veruje kristjan v biblijo.

O bitki pri Sempachu.

Na drugi strani jezera, ko se pelješ iz Lucerna proti Bazlju, je mala postaja Sempach. Tu se je leta 1386 vršila strašna bitka med kmeti, ki so bili privrženci "Trajne zveze" in Avstriji pod vodstvom Leopolda III. Avstrijsko viteštvo, med katerim je bil zbran, kot piše zgodovinar, cvet štajerskega in kranjskega plemstva, so kot pravi razbojniki morili in požigali. Kmetje so se umikali in se končno ustavili v hriboviti kotlini blizu Lucerna.

Ker niso hoteli kmetje k njim v dolino, so morali vitezi v hribe. Pustivši konje s hlapci v dolini, so se napravili peš nad kmete. Formirali so, kot je bilo tiste čase v navadi, nepretrgljivo železno falango, zavarovano z dolgimi sulicami. Zastonj so se hrabri gorjanci zaletavali vanje, viteške vrste so bile nepretrgljive. Okrog in okrog železne falange so ležali kupi mrličev. Obupani so se začeli kmetje umikati. Takrat je stopil velik Švicar na stran in zavpil svojim tovarišem: "Skrbite za mojo ženo in otroke!" in skočil naprej naravnost v dolga kopja. Zagrabil jih je z obema rokama in jih preboden potegnil s seboj. S kopji so padli tudi vitezi — napravila se je majhna vrzel in skozi to so skočili tovariši padlega Wikelried-a ter

naskočili Avstrijce od zadaj. Na strmih hribu se v železje opravljeni vitezi niso mogli obračati in boriti proti s sekirami oboroženimi kmeti. V par urah je bila avstrijska armada popolnoma premagana ter vitezi skoro do zadnjega pobiti. Tudi Leopold je padel. Kadar se nahajate v Lucernu, si lahko ogledate njegovo železno srajco v starem Rathausu s celimi kupi mečev in kopij iz te bitke.

Pravijo, da je ni bilo plemške hiše na Avstrijskem, Kranjskem in Štajerskem, ki ne bi objokavala kakšnega svojega člana, ki se ni nikoli več vrnil.

To je mal opis ene izmed neštivilnih bitk, ki so jih vojevali Švicarji v svoji zgodovini za obstanek. Ali sedaj gremo nazaj v Lucern.

Prvo kar opaziš ko prideš iz kolodvora — je visok, okrogel stolp sredi reke Reuss-e malo pri izstopu iz jezera. Imenujejo ga Wasserturm. To je menda najstarejša zidano poslopje v mestu. Kedaj je bil postavljen, se ne ve. Pravijo, da je bil nekdanj svetilnik, od tega je menda mesto dobilo svoje ime. V davnih časih je služil kot ječa, danes so tam spravljene mestni arhivi. Tik zraven je stari Kapelski most (Kapellbrücke), star, popolnoma lesen z opeko krit most, postavljen leta 1333; ima 122 slik, ki kažejo zgodovino mesta in pa življenje Sv. Leodegerja in Mavricija, mestnega patrona. Malo višje, blizu arzenala, je še eden lesen most, zvan Spreuerbrücke, sličen prvemu. Na stropu je slikar Menglinger v šestnajstem stoletju naslikal naravnost perverzni "Ples smrti". Nikdar nisem še videl tako ostudnih pacarij.

Preidemo na desno stran vode, na "Mühlen-platz, kjer je krasni gotički vodnjak s kipom sv. Mavricija iz petnajstega stoletja. Gremo skozi stari "Vinski trg" in smo pri rotovžu. Ta je znamenit historični muzej, katerega sem že omenil, z bogato zbirko iz zgodovinske in prehistorične Švice. Od tu greš skozi stari del mesta do katedrale, ki stoji na malem griču. Čedna reč, posebno orglje, ki so menda najboljše v Švici. Od tu se obrneš v hrib proti ledenikovemu vrtu ter levjem spomeniku.

(Dalje prihodnjič.)

Sodruhom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

Brezposelni brezdomovinci pri počitku

Stotisoče brezposelnih se potika po cenjenih stanovanjskih hišah, v raznih azilih verskih ustanov in kjerkoli morejo dobiti začasno zatočišče. Medtem prosperiteta teče dalje, toda mimo brezposelnih.

ZADRUŽNE NOVICE IZ JUGOSLAVIJE

Ljubljana, koncem decembra.

ZADRUŽNA BANKA v Ljubljani želi vsem svojim prijateljem v Ameriki mnogo sreče v letu 1930. Priporoča se za nalaganje denarja in za vse denarne operacije. — Rojaki, ki obiščejo svojo staro domovino, naj se oglase v Zadrudni banki v Ljubljani, kjer bodo dobro postreženi.

ZVEZA GOSPODARSKIH ZADRUG v Jugoslaviji s sedežem v Ljubljani je izdala kratko poročilo o svojem delovanju. Doslej je včlanjenih v nji 46 delavskih zadrug. Predsednik je znani zadrudnik Anton Kristan, ki je tudi predsednik Zadrudne banke.

DELNICE ZADRUŽNE BANKE v Ljubljani so zelo dober vrednostni papir. Priporočljive so za nalaganje denarja. Za pojasnila se je obračati na zadr. Joe Mentona v Detroitu, Mich., ki gre rad vsakomur na roke.

I. DELAVSKA PEKARNA v Ljubljani je izpremenila svojo firmo v "DePA parna pekarna". Obrat se stalno veča. Poleg pekarnje je otvorila še slaščičarno, ki izdeluje najboljše slaščice.

NOVA JUGOMETALIJA se je nedavno preselila v nove lastne prostore. Kovinska tovarna Jugometalija zaposluje danes nad 70 delavcev. Njeni odjemalci so po celi Jugoslaviji.

"KONZUMENT" se imenuje zadrudni časopis delavstva v Jugoslaviji; izhaja mesečno in prinaša prav zanimive članke o zadrudnem življenju. Za Ameriko stane celoletno 1 dolar. — Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva 13. — Upanje je, da postane kmalu tednik.

KONZUMNO DRUŠTVO za Slovenijo je imelo 8. dec. t. l. svoj redni občni zbor. O tem zanimivem zborovanju bomo prihodnje dni prinesli obširnejše poročilo.

ZADRUŽNI KOLEDAR. — Zadrudna banka v Ljubljani je poslala vsem svojim delničarjem v Ameriki po en izvod tega lepega Zadrudnega koledarja za l. 1930. Kdor ga slučajno ne bi prejel, naj reklamira z dopisnico pri Zadrudni banki v Ljubljani.

ENOTEN ZADRUŽNI ZAKON za Jugoslavijo bo vendarle v kratkem sankcioniran. Po desetih letih je to res že potrebno.

Ruska emigracijska književnost

Mark Slonin piše v reviji "Der russische Gedanke": Iz obsežne enotnosti današnje ruske literature se izloča emigrantsko slovstvo s svojim omejenim krogom; ta literatura ne more vplivati na domačo književnost v Rusiji in ne črpati iz osvetožujočih domačih tal. V nji prevladujejo zastopniki tistih literarnih smeri, ki so se izčrpale že v predvečer revolucije. Emigracija doslej še ni dala novega literarnega gibanja, ki bi zavzelo vodilno smer; njene izraževalne forme so se samo prefinile v okvirju izročil prejšnjih smeri. Tipični zastopniki so Bunin s svojo klasično izbrušeno frazo in svojim duhovnim pesništvom. Merežkovskij, pri katerem njegove moralne in verskofilozofske teorije čedalje bolj preraščajo pravo tvoritev, romantika Kuprin in

Smejlov ter učenec Čehova Boris Zajcev. Vzporedno z vodilnimi smermi v sovjetski Rusiji, z memoarskimi pesnitvami in zgodovinskimi romanom, gredo nova dela "drugovrstnežev", n. pr. Minclova, Čirikova, Aldanova, Krasnova. Osamljen stoji Remizov, ki združuje v sebi stvariteljsko tragedijo Dostojevskega, Leskova, Rozanova. V liriki se mu približuje strastvena Ma-

rina Cvetajeva, med tem ko so ostali vodilni liriki (Balmont, Hodaševič, Hlebnikov in njih učenci) nagibljejo k akademizmu in klasicizmu. V mlajšem rodu prozaitov prevladuje Buninov vpliv, iz njega se skušajo otepi nekateri mnogo obetajoči talenti, kakor n. pr. Jurov ("Kadet"), Sirin ("Kralj dama, slovo"), Sosninskij, Gardanov in Feodorov, ki iščejo novo življensko problematiko in realistično formo, naslanjajo se na ekspresionizem in moderno sovjetsko-rusko slovstvo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisi, ki so dospeli v urad v pondeljek popoldne, niso priobčeni v tej številki, ker je bil urednik odsoten radi seje gl. odbora SNPJ. Le kar je bilo najnujnejšega, je objavljeno sedaj, drugo prihodnji teden.

KAKO VREDITI ZABASANOST IN NEPREBAVNOST?

Zabasnost in neprebnost, to dve "ameriške nesreče", se ne dajo vrediti s kro "licami ali tabletami, ki navadno razvnamejo črevesje in ga pušče v oslabelem stanju. Zabasnost in neprebnost bi se morala vrediti z dieto sveže zelenjave.

TRINERJEVO GRENKO VINO

in snovi, ki so spojene s kraljem sejenjav. Trinerjevo grenko vino navadno iz cascara in drugih zdravih zelišč in rdečega californijskega vina vam očisti trane organe, povrne zdrav apetit in ojača celi sistem. V vseh lekarnah. Vzorec dobite od Jos. Triner Co. 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime
Ulica
Mesto in država

Klub št. 1 J. S. Z., Chicago, Ill.

"MAŠINA"

drama v 3. dejanjih, spisal Upton Sinclair.

V NEDELJO 26. JANUARJA
v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th St.

Dvorana odprta ob 2:30 popoldne.

Pričetek predstave ob 3. **VSTOPNINA 75c.**

IGRO PREDVAJA ANGLEŠKI DRAMSKI
PODODSEK KLUBA ŠT. 1.

O S E B E

Julia Paterson, žurnalistka.....Catherine Beuk
Jack Bullen, parlor socialist.....John Kochevar, Jr.
Laura Hegan, Heganova hči.....Alice Artach
Allen Montague, odvetnik.....Donald J. Lotrich
Jim Hegan, kralj transportacijskega obrata.....Anton Garden
Robert Grimes, boss.....John Rak
Annie Rogers, dekle iz "alums".....Dorothy Compare
Andrew, Heganov tajnik.....Isadore Zupancic
Parker, klerk.....Frank Buric

Čas: sedanost. Kraj: New York.

Režiserja: Donald J. Lotrich in John Rak.

PO IGRI PLESNA IN PROSTA ZABAVA.

Igra orkester Integrity Red Peppers.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRTG. & PUB. CO.

2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Landale 2012

A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

WM. B. PUTZ

Cicero's LEADING LARGEST OLDEST Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST.,

CICERO, ILL.

Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE.,

CHICAGO, ILL.

POŠILJAMO DENAR v staro domovino in druge dele sveta potom brzojava ali čeka, najhitreje.

Ta največja slovenska banka je poznana po celem svetu kot ena od najbolj zanesljivih bank. V potrebi se vedno obrnite na

Pomagamo vam dobiti potni list, dovoljenje za povratek ter preskrbimo dokumente o dohodninskem davku. Napravimo vam svedoče ter prošnje za zakoniti prihod v to deželo kakor tudi za izvenkvotni vizum za tiste ki spadajo v to grupo.

boste imeli najugodnejše ako si preskrbite potni list pri našem potniškem oddelku, kateri je odpremil in dopremil na tisoče ljudi v njih popolno zadovoljstvo.

POTOVANJE V STARIKRAJ

DAJ NAM DANES NAŠ VSAKDANJI KRUH

Socialna povest.
(Ponatis iz knjige
"Cankarjeve
družbe".)

(Dalje.)

Marta mu res ni zaupala. Prav dobro je vedela, da bi njeno zaupanje prej ali slej zlorabil, vendar pa je v tem trenutku bila prešibka, da bi se mu bila odločno uprla. Po tako dolgotrajnem zapostavljanju je naposled tudi njej zasijal svetlejši dan. Ali ne bi z odločno odklonitvijo očetove prošnje zopet priklicala nadse in nad svojega otroka prjšnji pekel?

— Marta, vsaj polovico mi posodi!
Vedela je, da se mora odločiti, da mu mora odločno povedati: da ali ne. Kaj bi se zgodilo, če bi mu rekla: ne? Se tisti hip bi jo pogrnalo na cesto. In če reče: da? Izgubila bi vse, ves trud očeta svojega otroka, kajti — o tem ni niti kratak hip dvomila — za prvo polovico bi neizbežno prišla na vrsto še druga. Potem pa bi bila na milost in nemilost izročena očetu, materi, sestri in bratu. Prejšnji pekel bi se obnovil; bil bi, morebiti, še hujši, ker bi jim zavest, da so storili nekaj ostudnega, ne dala pokoja in bi si skušali nasilno priboriti mir. Kakšno življenje bi bilo soljeno njenemu otroku, madežu v čisti družini? Kako bi ga trpinčili! Ali ne bi bilo bolje takoj iti z doma? Ne, ne, morebiti jo bodo vendar vzljubili! Kodrolašček bo tako droban, tako lep, da jo bodo morali po njem vzljubiti. Ne, ne bo se takoj odločila.

— Počakajte, oče! Drevo vam bom povedala, do tedaj se odločim.

— Dobro, Marta!
Šla je v gozd, tja pod Cvetni grič, ter se je popolnoma prepustila valovom misli in čustev.

Tavala je med drevjem in se opajala z zelenilom, ki jo je vso objelo. Mislija je na dete, ki bo prišlo, na njega, ki počiva daleč med gorami, na večere, ko sta skupaj hodila po teh zametastih stezah in se je v njunih srcih tiho, tiho budila ljubav, na večere, ko sta se tako popolnoma udajala tajstvenemu šepetanju in sladkemu smehljanju visokih topolov, svileni temi pod košaticami, orjaškimi hrasti, mrmranju resnih, črnih smrek in opajajoči ju vonjavi lahko pozibavajočih se, igračkastih borov.

O, kje so tisti časi!

Martina ni več! Pa bi kljub temu moglo biti dobro. Moglo bi biti, pa ne bo, ker otrok ne bo zakonski. Marta — mati nezakonskega otroka! Marta, Sošičeva Marta! Vse predmetje se bo smejalo pobožnemu očetu, ki nosi pri vsaki procesiji bandero, materi, ki je pri vseh cerkvenih bratovščinah!

Ali ni razumljivo in tudi opravičljivo, da jo tako sovražijo? Pošteno si je zaslužila njihovo sovraštvo!
In vendar ni sama kriva, da se je tako zgodilo! Omotica jo je bila vso objela, omotica prečudna in svoji globini. Ognjeno omamna sladkost se je bila razlila po vseh njenih žilah, kakor se razlije poletna ploha po razpoklinah od suše razglodane, po vodi hrepenne zemlje.

Zazdelo se ji je, da je ves vek čakala na tisto veliko in sladko uro in da je tisti opojni urzi žrtvovala vse, prav vse, kakor žrtvuje ženin čebeličice-kraljice pri poročnem poletu v zračnih višavah svoje življenje, da občuti samo za bežen trenutek radost in slast oploditve...

Hlad jo je prebudil.
Hitela je proti domu. Še vedno se ni odločila; skrajni čas je!

Nalašč je jela zadržavati korak.
— Ali ne bi šla raje z doma? Sigurno je vendarle sigurno!

V kuhinji ni bilo še očeta. Pri mizi je sedela mati in čitala.

— No, Marta, kaj si sklenila?
— Ne vem!

— Ne veš? Ali ne veš, kaj si obljubila očetu?

— Vem. Ne morem se odločiti.

— Ne moreš se odločiti?

— Ali ni v materinem vprašanju zavzvenela čudno neprijetna, prikrita grožnja? Ustrašila se je pred tistim, kar utegne še priti.

— Saj sem povedala: za Martinov denar gre, ne za moj. Le po naključju sem jaz prišla do njegove knjžice. Včasih se mi zazdi, da bi bila to tatvina.

— Kako praviš? Tatvina? In ta tvoj Martin? Kaj je storil on? Ali ti ni ukradel časti? Ali te ni onesrečil za vse življenje? Kaj je storil z dobrim glasom naše poštene, neomadeževane družine? Kaj je storil z menoj, staro žensko?

— Ne govori tako, mama! Povedala sem ti že, da nisem jaz nič manj kriva, nego on, da sem prav za prav baš jaz kriva, ker sem ga bila povabila na čaj.

— No, Marta, je rekel oče, ki je nepričakovano vstopil, časa si imela dovolj. Upam, da se bo hiša kmalu belila med bori in smrekami. Bo ali ne bo?

— Kakor ste rekli popoldne, oče!

— Torej petindvajset tisoč dinarjev!

— Petindvajset in polovico na njegovo ime.

— Čigavo, je vprašala mati.

— In no, na otrokovo, ji je pojasnil oče.

Marta je odšla...
— Ali si neumen, Lovro?
— Neumen? Ti si neumna! Saj še ne veš, če bo deček ali deklica... Morda sploh nič ne bo! In če tudi bo kaj, ne bo dolgo živele! Saj vidiš, kako je vedno otožna... Z njo bomo pa že opravili.

— Na nezakonskega otroka boš zapisal hišo!

— Ne bodi smešna! Mogla bi nam uiti in z njo petdeset tisoč dinarjev.

— Kam bo ušla? Kako pa se bo drugod preživljala s tistimi parami, ki jih zasluži?

— Kar morem z lepa doseči, ne bom vendar terjal z grda. Jutri pojdeva po denar in potem v božjem imenu!

Mati je Marto podzavestno ljubila, a neka okolnost iz davne preteklosti in dejstvo, da bo Marta mati nezakonskega otroka, sta jo včasih razbičali do nekega bolnega srca...

Ko je mož odšel, je ostala sama v kuhinji in je — jokala...

Oče in Marta sta se podala v Triglavsko banko.

— Kako? Petindvajset tisoč dinarjev želite dvigniti?

Marta mu je dala knjižico.

— Se danes? Saj je vendar polletni odpovedni rok, ali ne?

— Res, oče, na to nisva niti pomislila.

Marti je bilo skoraj prijetno, da se je vsa stvar tako zasukala. V šestih mesecih se utegne marsikaj spremeniti; razmere se bodo morebiti zboljšale, mogoče bo šla tedaj laže z doma.

Oče je bil nejevoljen in ni svoje nejevolje prav nič prikrival. Dejal je, da so v bankah sami sleparji, ki bi človeku kožo odrli, če bi le mogli in smeli. Čemu ta polletni odpovedni rok! Saj je vendar očitno, da imajo petindvajset tisoč na razpolago prav vsak trenutek!

Marta mu je ugovarjala:

— Zato pa dobimo osem odstotne obresti, drugod dobimo samo petprocentne!

— Kolikšne obresti imajo oni, tega, seveda, ne vidiš!

— Pogodba je takšna, oče.

— Slaba pogodba! Nedvomno tvoje maslo!

— Nič ne de, si je mislil, zidati bomo pa kljub temu začeli; na knjižico bo rad, kdorkoli že, posodil primerno vsoto, da bomo mogli kupiti vsaj opeko in les.

— Daj knjižico, Marta!

Marti je bilo naposled prav. Zavoljo miru je privolila. Dala mu je vinkulirano knjižico.

Drugi dan se je podal v Eksportno banko, kjer je imel več strankarskih somišljenikov.

— O, gospod Sošič, kakšna povodenj je vas sem zanesla?

— Če mi dovolite, gospod ravnatelj, bi se rad pomenil z vami o neki nekoliko kočljivi zadevi.

— Kar, kar! Kočljive zadeve so vselej zanimive!

Pojasnil mu je na kratko, po kaj je prišel in ga zaprosil, naj mu na knjižico posodi štirideset tisoč dinarjev.

Ravnatelj je vzel knjižico, jo pogledal, se nasmehnil, jo položil na mizo, se zagledal skozi okno v živahno poulično življenje ter zabobnal s prsti po mizi.

— Za vas napravim vse, gospod Sošič! Iz srca rad bi vam ustregel; saj me poznate! Res, ustregel bi vam, če bi šlo zgolj za moj denar; v tem primeru pa gre za denar podjetja... Vidite, danes je gospodarski položaj marsikaterega podjetja povsem drugačen, nego utegne kdo na prvi pogled presoditi. Ta Triglavsko banka je n. pr. po mojih zaupnih informacijah falitno, do podstave gnilo podjetje, ki so mu razni ravnatelji in upravni svetniki vse — požrli.

— Kako pravite, gospod ravnatelj? Vse požrli?

— Da, prav vse so požrli!

— Tedaj smo ta denar izgubili?

— Ne, tega nisem rekel. Trdim le, da je podjetje na trhljih nogah... Toda — na to vas posebej opozarjam — zaupal sem vam nekaj, kar naj, v vašem interesu, ostane med temi stenami.

— Ali se bojite javno povedati...?

— Bojim? Kaj še! Posloven človek sem, ki se ne drgnem rad, kjer me ne srbijo.

V resnici je stvar bila nekoliko drugačna. Gospoda ravnatelja Eksportne banke je namreč usoda Triglavsko hudo zanimala in korenito srbela... Iz previdnosti je o tem molčal... Saj je tudi on sam odnesel lepe vsote iz Triglavske in jih shranil na sigurnem mestu...

— Tedaj mi teh revnih štiridesetih tisočakov res ne morete posoditi?

— Iz srca rad, če bi imel svoj denar, a kakor sem vam že razložil... Saj razumete!

— Razumem. Mogoče bi mi svetovali, kam naj se obrnem?

— Samo trenutek! Telefoniral bom svaku, ravnatelju Obrtniško-trgovskega kreditnega zavoda; mogoče se bo tam našel primernen izhod.

Sošič je že po telefonskem pogovoru presodil, da ne bo nič.

— Gospod Sošič, nedvomno ste že iz pogovora uganili, da je zadeva s to vašo vlogo korenito brezupna.

— Brezupna?

— Da, po svakovem poročilu moramo pričakovati vsak hip katastrofo Triglavsko banke.

— In ta denar, ta od ust pritrngani grizljaj kruha, gospod ravnatelj?

(Dalje prihodnjic.)

Svoje znanja ne more človek pomnožiti z ugibanjem, ampak le z učenjem.

DRAMA IN GLASBA

Kdo odloča...?

Precej ljudi je še, ki bi odgovorili "Ljudstvo". Toda kdor pazno zasleduje potek dogodkov, kdor pazno čita časnike, bo najbrž pomislil, predno bi odgovoril, da "ljudstvo odloča". Ko bi ljudstvo v resnici odločalo v vseh življenjskih vprašanjih, tedaj bi bila odločitev precej drugačna kot je, razmere bi se v marsičem precej razlikovale od sedanjih. Če bi n. pr. ljudstvo v Chicagu odločalo pri sestavi proračuna za leto 1930, pri določanju davkov za leto 1929 in 1930, pri določanju, kdo bo na "payroll" in podobno, težko da bi imelo mesto Chicaga tak kaos v finančah. Iстина je, da ljudstvo odločuje, toda kako? Iстина je, da so vsi uradniki na odgovornih mestih "izvoljeni" z glasovnicami, toda kako? Iстина je, da imajo razne postavke in ordinance, po katerih sodniki izdajajo svoje pravoreke, toda kako? Iстина je, da je precejšnje število posameznih oseb, ki se bore proti vsem krivicam, ki jih ljudstvo trpi, imamo organizacije, ki se bore za odpravo korupcije, toda ali je večina ljudstva za njimi?

Odgovor na vse to daje Sinclairjeva drama "The Machine" (Politična mašina), katero vprizori dramski osek kluba št. 1 J. S. Z. prihodnjo nedeljo (26. jan.) popoldne v dvorani C. S. P. S., katera je čikaškim Slovincem dobro poznana. V tej drami je delavski pisatelj Upton Sinclair jasno naslikal razmere, v kakoršnih se je nahajalo ljudstvo pred 18. leti v "ameriški metropoli" — v New Yorku. Ali so razmere sedaj kaj drugačne? Niti za las niso boljše, in ravno razmere v Chicagu so najbrž še slabše. Drama je v treh dejanjih.

Prvo dejanje: V proletarskem delu mesta New York živi neka mlada pisateljica, sotrudnica raznih mesečnih revij; spada med takozvane "radikalke" in za svoje "izdelke" ima le malo odjemalcev. Ob neki priliki se je seznanila s hčerko milijonarja Hegana, ki je glavni delničar prve železniške družbe, ki lastuje takorekoč večino železniškega omrežja na vzhodu in ravno tako tudi poulično železnico v New Yorku. Povabila jo je v svoj dom. Pisateljica, imenujejo jo Julia Patterson, je tudi prijateljica nekega radikalca (imenovali so ga celo "boljševik"), ki je bil v Rusiji za časa ruske revolucije 1905 in se je udeležil bojev ter potem komaj ušel smrti in preganjanju. Neko lepo popoldne pride Jack Bullen (tako so nazivali "boljševika") k Juliji na obisk in kratak pomenek. Julia mu pove, da je povabila v poset Lovro Heganovo hčerko železniškega magnata. Jack ji pa pove, da je povabil sem na obisk nekega mladega advokata Allan Montague-a.

Jack noče s prva ničesar slišati o Lavri Hegan, češ, med to sorte ljudi on ne spada in ne mara zajimi ničesar opraviti; končno ga Julija le pregovori, da ostane, češ, ji bo vsaj lahko povedal, kaj misli o "teji sorti ljudi". Lavra pride, in je nekako v zadregi, ko opazi pri Juliji njej popolnoma nepoznane moškega. Predstavi ga ji Julia. Vname se takoj pogovor o različnih stvareh, in Jack napelje pomenek na mladega odvetnika Montague-a, katerega je povabil sem na sestanek. Pojasni, kdo je ta Montague, katerega je spoznal pri zadnjih volitvah, ko je bil na volišču in čuval štetje glasovnic. Pripoveduje, kako so manipulirali z glasovnicami, kako se je Montague uprl in ker je bil odločen in se ni nikogar ustrašil, je preprečil goljufijo. Montague pride, in Laura je zelo presenečena, ko zagleda znanca izza davnih dni. Pri Juliji pa stanuje tudi neko mlado dekle Anne Roberts, duševno bolna vsled grozot, ki jih je morala pretrpeti, ko so jo s silo odvedli v bordel. Ko so vsi v najživejšem pomenku, prileti v sobo Anna in v blaznem kričanju

kljuje pomoči proti zasledovalcem. Le s težavo jo Julija pomiri in odvede v spalno sobo; ko se vrne pojasni navzočim vzrok njene blaznosti: ob neki priliki so jo omamili in v takem stanju odvedli v bordel, kjer so jo zaprli v sobo in ji odvzeli vso obleko. Ko se je zavedla in spoznala, kje je, je popolnoma gola ušla na cesto in slučajno ravno njej v zavetje, za njo pa dva moška, ki sta jo hotela zopet s silo odvesti nazaj, toda ker se je takoj zbrala velika množica, se je Juliji posrečilo jo odvesti s seboj na dom. Od prestanega strahu se je revid zmešalo; napade ima le poredko, toda drugače je popolnoma mrtva za vse. Prizor, ko Anne prikrlič v sobo, je prisoten tudi Jim Hegan, ki je iskal svojo hčer Lavro. Jack Bullen mu brez ovinkov pove, kdo je kriv vsega tega. Hegan kar ne more verjeti in odide zlovoljen ter karajoč nežno svojo hčerko, zakaj zahaja v take prostore, in odide.

Drugo dejanje: V rezidenici Jim Hegana. Lavra sama doma. Pogovor z Jack Bullenom in Montagueom ter prizor nesrečne Anne ji ne gre iz glave. Premišljuje in premišljuje; nekaj mora biti narobe v tej uredbi. Pozove na sestane Montague-a in Bullena. Montague ji pojasni zadevo pravde med njenim očetom in Murdockom, ki se tožita za ljudsko lastnino, kdo jo bo imel: Hegan ali Murdock. Pojasnil ji je dalje, kakih sredstev se poslužujejo, da pridobijo sodišča v prid privatnih interesov. Vsled tega ima Lavra z očetom precej oster pomenek, toda pravega pa ne more ničesar izvedeti. Na njegovi pisalni mizi pa opazi knjigo "Ivanhoe" in ko jo vzame v roke, pade iz nje na tla majhen listič papirja; pobere ga in na njem vidi malo opazko "200,000 za pravdo". Ko Hegan odvede hčer iz sobe, vstopi Grimes, Heganov zaupnik. Grimes ima važno poročilo za Hegana, namreč odlok sodišča glede pravde. Pojasnjuje mu, kako je izposloval, da bo sodišče izdalo odlok v njegov prid; ima ga že v žepu, toda objavljen bo šele naslednji dan. Hegan ves vesel, mu napiše ček za \$200,000, in nadalje mu naroči, da naj pozove na skupno konferenco ostale glavne delničarje njegove družbe. Grimes hitro odide, in Hegan za njim. Med tem pa pride Bullen in Montague. Bullen ves razburjen sporoči Montagueju, kako je zvedel kakšen bo odlok glede pravde Hegan-Murdock, kako bo sodišče izdalo svoj izrek na podlagi poročila manjšine in zavrglo poročilo večine, in na kak način je prišlo do tega. Vstopi Lavra, in ker je že nekaj čula, ji povesta še ostalo. Odloči se, da odide za svojim očetom in ga prisili, da umakne pravdo, in da se umakne popolnoma iz "businessa".

Tretje dejanje se vrši v pisarni Hegana. Pokazuje boj očeta, ki strastno ljubi svojo hčer in ona njega. Pride Grimes, Heganov zaupnik. To dejanje pokazuje, kaj je človek, ki pride pod kontrolo razmer: Ni več samostojen. V njemu se odigrava družinska tragedija, da oče zavrže svojo hčer, in hči pa zapusti svojega očeta.

Pridite k tej predstavi! Videli boste slike razmer v dramski obliki, kakor jo more narisati edino Upton Sinclair. Vstopnina je samo 75c. — Pričetek igre točno ob tretji uri popoldne. — Po predstavi ples in prosta zabava. Med predstavo in za plesno zabavo bodo igrali slovenski fantje, katerih orkester se imenuje "Integrity Red Peppers".

P. O.

Gdč. Ropasova bo pela v

Warrenu

Warren, O. — V soboto 1. februarja bo pela v naši naselbini operna in koncertna pevka Zora Ropasova. Ta koncert je aranžiral odbor Jugo-

slovenskega doma, v katerem se bo vršil. Dom je na Stop 37½ Niles Rd.

Iz kritik v raznih listih vemo, da je gdč. Ropasova izborna pevka. Imela je že več uspešnih koncertov tudi v Ameriki. Naselbina Warren je dobila priliko, da jo kmalu čuje. Vstopnina je tako nizka, da jo vsakdo lahko vstopi. Vzemite vstopnice v predprodaji, ker so cenejšje. Dobe se pri podpisaneu in John Petrichu, v Girardu pa pri John Kosinu v Slovenskem domu.

Večkrat je že ta ali oni dejal: Če bi vedel, da bo tako fino, pa bi gotovo prišel. Seveda, po toči zvoniti je prepozno. Treba je priti. Pridimo vsi, da napolnimo dvorano dne 1. feb. popolnoma.

Ko to pišem, nisem še prejel sporeda koncerta, ali lahko se zanesemo, da nam bo dala gdč. Ropasova najboljši spored izbranih pesmi.

Frank Modic.

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

FRANK MODIC

Direktorij S. N. D. je resolucijo g. Keržeta v principu soglasno odobril, o podrobnostih pa se bo sklepalo pozneje.

"Zarja" ponovi opero "Urh, groh Celjski" v Little Theatre

Pevski zbor "Zarja" v Clevelandu vprizori opero "Urh, grof Celjski" v nedeljo 9. marca v "Little Theatre", ki se nahaja v mestnem avditoriju. Predstava se vrši pod avspicijem dnevnika "Plain Dealer", ki je osnoval s sodelovanjem mestne uprave takozvano mednarodno gledališče. Vsaka narodnost, ki je zastopana v Clevelandu v večjem številu, je povabljen, da sodeluje. Čehi, npr. vprizore opero "Prodana nevesta".

Socialisti v Chicagu rezervirali Goodmanovo gledališče

Chicago, Ill. — V petek 7. feb. bo socialistični večer v Goodman teatru, kjer predstavljajo Paul Greenovo igro "The Field God", katera je dobila Pulitzerjevo nagrado. Snov igre je iz življenja v North Carolini. Kritiki jo visoko cenijo, in da je igra res vredna večera, je dokaz že to, da jo predstavljajo v Goodmanovem gledališču. Vstopnice so po \$2, \$1.50 in po \$1. Rezervirajte si jih čimprej na stranknem uradu, 2653 Washington Blvd. (tel. Seeley 2555), ali pa v uradu "Proletarca". — P. O.

Prihodnja "Zarjina" opera

Na Zahvalni dan to leto vprizori pevski zbor "Zarja" v Clevelandu Foersterjevo opero "Gorenjski slavček". To bo njena tretja opera.

V odbor "Zarje" za to leto so bili izvoljeni: Frank Plut, predsednik; Antoniete Simič, podpredsednica; Jos. Birk ml., tajnik; John Krebelj, arhivar; osek za zbiranje pevskega materiala: Louis Belle, Fr. Plut in Molly Plut. V nadzornem osekstu sta Louis Belle in Frances Andolek. Pevovodja zbora ostane John Ivanush, ki je zanjo zložil že mnogo pesmi in ki je skladatelj opere "Turjaška Rozamunda".

Cerkvenikova drama "V kaverni" prepovedana

Vprizoritev drame "V kaverni", katero je spisal Angelelo Cerkenik, so oblasti v Ljubljani prepovedale vprizoriti. Izšla je v desetem letniku "Ameriškega družinskega kalendarja" (l. 1924). Vzrok prepovedi navajajo, da so v drami bogokletstva (!) in rušenja vojaške discipline.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.
Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.
Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Zadružna banka
Ljubljana, Jugoslavija,
V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:
1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti najboljemu obrestovanju.
2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike v domovino in obratno.
3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.
Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakazuje na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte se nanj.
Obračajte se v vseh bančnih poslih za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

Poučne in znanstvene knjige. Romani, povesti, ertice in opisi.

KNJIGARNA "PROLETARCA" 3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

Pesmi, poezije, igre. Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine.

REPORTS AND COMMENTS

Album slovenskih književnikov, (uredil dr. J. Šiebing), vsebuje opise in slike slov. književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba \$5.00. Ana Karenina, (L. N. Tolstoj), roman v dveh delih, fina vezba 5.00. Bacili in bacilke, (Damiir Feigel), humoreske, broš. .45. Bedakova ispoved, (Strindberg), broš. \$1, vez. 1.50. Beg iz teme, (Ruški pisatelj), broš. 75c vezana. 1.25. Boy, (L. Coloma) roman, vezan .40. Božična pesem v prozi, (Charles Dickens), broš. .40. Besi, (F. B. Dostojevski), roman v dveh delih, 758 strani vez. 2.50. Bele noči-Mali junak, (F. M. Dostojevski), povesti, broš. .50. Bilke, (Marija Kmet), povesti in ertice, broš. .45. Brez zarje, (Milan Pugelj), broš. .65. Cerkvene miši (L. Calco), po-vest iz sedajnosti, broš. .75. Cankarjev zbornik spomin Ivana Cankarja, vez. 1.10. Četrtak, (G. K. Chersterton), fantastičen roman, vez. .50. Cvetke, (Majar H.), šopek pravljic za stare in mlade, broš. .20. Črni panter, (Milan Pugelj), povesti in ertice broš. .65. Decameron, (Giovanni Boccaccio), I. del broš. \$1.50, vez. 2.00. II. del broš. \$1.50, vez. 2.00. III. del broš. \$1.50, vez. 2.00. Deteljava, ali življenje treh kranjskih bratov, francoskih vojakov, (Janez Cigler), broš. .45. Dekle Eliza, (Ed. de Concourt), roman, vez. .65. Domače živali, (Damiir Feigel), vez. .45. Deveti januar, (M. Gorki), ertica iz ruske revolucije, broš. .25. Don Corea, (G. Keller), roman, broš. .25. Dve slike, (Ka. Meško) broš. .50. Drobiz, (Fr. Milčinski), vez. .65. Dvomelec, (Karl Ewald), naravoslovne pravilice s slikami, vez. .90. Elizabeta, hči sibirskega jetnika, broš. .25. Filozofska zgodba, (Alojz Jirsek), vez. .50. Francka in drugo, (E. Kristan), broš. .35. Glad, (Knut Hamsun) roman, broš. .85. Gadje gnezdo, (Vi. Levstik), broš. 75c, vez. 1.00. Gladijatorji, (G. J. Melville Whyte), zgodovinski roman v dveh delih, broš. .75. Golem, (G. Meyring), roman broš. 50c, vez. .75. Gospod Fridolin Žolna in njegova družina, (Fr. Milčinski), vez. .35. Grešnik Lenart, (Ivan Cankar), življenjepis otroka, broš. .75. Hadži Murat (L. N. Tolstoj), roman, broš. .50. Heptameron, (Marg. Valoisaka), povesti, broš. .40. Hči papeža, (H. Sheff), zgodovinski roman, broš. .75. Humoreske, groteske in satire, (Vi. Azov in Teffi), broš. .60. Idiot, (F. M. Dostojevski), I, II, III in IV. zv. broš. @ 80c, vez. @ 1.10. Vai štirje broširani \$3.00, vez. \$4.00. Igralec, (F. M. Dostojevski), iz spominov mladeniča, roman, broš. .75. Izgubljeni svet, (Conan Doyle), roman, broš. .85. Iz modernega sveta, (F. S. Finžgar), roman, vez. 1.50. Iz naših krajev, (Zofka Kveder), povesti, vez. .85. Igračke, (Fr. Milčinski), ertice, vez. .75. Jug, (P. Chocholoušek), zgodovinski roman, broš. 75c, vez. 1.00. Jubilejni zbornik Onta Zupančiča, vez. 1.50. Junak našega časa, (M. J. Ler-montov), povest broš. .75. Jari junaki, (Rado Murnik), humoreske, vez. .80. Jurica Agičeva, (Ka. Šandor-Gjalski), broš. 50c, vez. .75. Kmečki punt, (A. Šenoa), zgodovinska povest iz upora slov. kmetov vez. 1.00. Kraljica mučenica, (Coloma Poljanec) zgodovinski roman, broš. .75. Kuhinja pri kraljici gosji nožici, (Anatole France), broš. 75c, vez. 1.00. Konfesije literata, (J. S. Machar), zbirka spisov, vez. .65. Kazaki, (L. N. Tolstoj), kavkaška povest broš. .75. Kraljevi vitez, (Michael Zevaco), zgodovinski roman v dveh delih, broš. 1.50. Knez Sevelbarnji, (A. K. Tolstoj), roman iz časov Ivana Groznega, broš. 1.50. Kreutzerjeva sonata, (L. N. Tolstoj), roman broš. .50. Ljudske povesti, (Frane Jakšič), broš. .75. Ljudske pripovedke, (L. N. Tolstoj), broš. .75. La Boheme, (Henry Murger), roman, broš. 1.00. Letoča senca, (S. H. Vajanski), roman, broš. .60. Lovski spomin, (Vladimir Kapus), broš. .75. Milan in Milena, (Ivan Cankar), ljubzenska pravilica, broš. .80.

Marjetica, (Anton Koder), idila, broš. .65. Moje življenje, (Ivan Cankar), vez. .85. Momenti, iz spisov A. P. Čehova, (Ivan Prijatelj), broš. 85c, vez. 1.25. Moraki vrag, (Jack London), vez. .80. Muhoborci, (Fr. Milčinski), ertice, vez. .75. Mlada ljubezna, (Alojz Kraigher), roman, vez. .75. Milijonar brez denarja, (C. P. Oppenheim) vez. .50. Medvladije, (Jože Pahor), socialen roman, broš. .75. Mali klatci Tom Sawyer, (Mark Twain), vez. .50. Na Bledu, (Rado Murnik), po-vest vez. .75. Na krvavih poljanah, (Ivan Matičič), trpljenje in strahote z bojnih pohodov bivšega slovenskega planinskega polka, vez. 1.50. Naša vas, (Anton Novačan), broš. 75c, vez. 1.25. Na krivih potih, (Žaljski), broš. .40. Ogenj, (H. Barbusse), dnevnik desetletja, vez. 1.00. Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, (Izidor Cankar, vez. .25. Obsojenci, (Vi. Levstik), povesti broš. .75. Običinsko dete, (Branislav Nušič), roman dojenčka, broš. .50. Ob 50-letnici dr. Janeza Ev. Kreka, broš. .25. Oplenca, (Fr. Zakrajšek), po-vest, broš. .40. Papešinja Fausta, (M. Zevaco), roman broš. \$1.50, vez. 2.00. Patria, (H. Federer), povest iz irske junaške dobe, broš. .40. Pertinčarjevo pomlajenje (E. Kristan), sanjska povest, broš. 75c, vez. 1.25. Plat zvona, (Leonid Andrejev), novele, vez. .45. Povest o sedmih obojenih, (Le-onid Andrejev), posvečena L. N. Tolstoju, vez. .50. Povesti, (Fran Erjavce), vez. .50. Po strani klobuk, (Damiir Feigel), humoreske, broš. .75. Pol litra vipavca, (Damiir Feigel), vez. .50. Pingvinski otok, (Anatole France), vez. 1.00. Prelepa Vasiljica in druge ru-ske pravilice, (Cvetko Golar), broš. .40. Povesti, (Maksim Gorki), broš. .75. Pustolovičine dobrega vojaka Švejkja v svetovni vojni, (J. Hašek), I in II. del, vez. 2.75. Pasti in sanke, (L. S. Orel), kriminalen roman, broš. .40. Pikava dama, (A. S. Puškin), povest, broš. .40. Potop, (H. Sienkiewicz), roman, vez. I. del \$3.25, II. del \$3.00, oba dela skupaj, 1093 strani 6.00. Povestice, (Rabindranath Tagore), broš. .40. Polom, (Emile Zola), roman iz francoske nemške vojne 1870-71, 549 strani, broš. \$1.50, vez. 2.00. Podoba iz sanj, (Ivan Cankar), vez. .75. Poizigalec, (K. S.), broš. .25. Povesti, (Lovro Kuhar), broš. .50. Predor, (B. Kellermann), so-cialen roman, broš. .75. Roman treh src, (Jack London), vez. 1.30. Rane povesti, broš. .50. Rim, (J. S. Machar), broš. \$1.00, vez. 1.50. Rožbinska sreča, (L. N. Tolstoj), roman, broš. .75. Samosilnik, (Anton Novačan), deset povesti, broš. .85. Sanin, (H. Arcibašev), vez. 1.50. Selo Stepančičovo in njegovi prebivalci, (F. M. Dostojevski), humorističen ro-man broš. 1.25. Spomini na Prešerna, (Erne-stina Jelovek), broš. .75. Srečolovec (H. Majar), povest, broš. .35. Samosilnik, (Anton Novačan), 10 povesti, broš. .75. Staroindijske pripovedke, (Jos. Suchy), s slikami, broš. .35. Spoved, (L. N. Tolstoj), broš. .40. Stejni kralj Lear in hči ob Volgi, (Stepnjak-Turgenev), broš. .60. Tarzan sin opice (Edgar R. Burrough), broš. 75c, vez. 1.00. Tarzan in svet, (Edgar R. Bur-rough), vez. 1.00. Tarzanove živali, (Edgar R. Burrough), broš. 75c, vez. 1.00. Tarzanov sin, (Edgar R. Bur-rough), vez. 1.00. Tarzanova mladost v džungli, (Edgar R. Burrough), vez. 1.00. (Vseh 5 knjig \$4.50). Taras Buljba, (N. Gogolj), satirična povest, broš. 75c, vez. 1.00. Tri povesti, (L. N. Tolstoj), (Jetnik v Kavkazu, Starca, Koliko zemlje potrebuje člo-vek), broš. .40.

Tri povesti, (G. Flaubert), broš. .65. Tik za fronto, (Damiir Feigel), vez. .75. Udovica, (I. E. Tomic), povest, broš. 50c, vez. .75. Umirajoče duše, (Ilka Vašte-Burgerjeva), zgodovinski roman iz baročne Ljubljane, broš. \$1.25, vez. 1.50. Uporniki, (Ivan Lah), povest kmečkih uporov, vez. .75. V Ameriko in po Ameriki, (A. Kristan), broš. .40. Višnjeva repatica, (Vi. Levstik), satiričen roman v dveh delih, broš. \$2.00, vez. 2.50. Vitez iz rdeče hiše, (A. Du-mas), roman iz časov franco-ske revolucije, broš. 75c, vez. 1.00. Vlačka in Mitka, (Zofka Kveder), vez. .50. V noči in ledu, (F. Nansen), potopis ekspedicije na se-verni tečaj, s slikami, broš. 1.00. V oklopnjaku okoli sveta, (R. Kraft), v dveh delih, broš. 1.50. V robstvu, (Ivan Matičič), roman tuje in boli, vez. 1.25. V zablodah, (France Bevk), roman, broš. 1.25. Zadnja pot kapitana Scotta, (Pavel Kunaver), potopis-ne ertice ekspedicije na se-verni tečaj, broš. 1.00. Zadnja kmečka vojaka (A. Šenoa), zgodovinska kmetških uporov v 14. in 15. stoletju, vez. 1.25. Zadnji val, (Ivo Šorli), roman, broš. 1.00. Zločin in kazen, (F. M. Dostojevski), roman v dveh delih, vez. 2.25. Zapiski iz mrtvega doma, (F. M. Dostojevski), v dveh delih, vez. 2.25. Za milijoni, (A. K. Green) ro-man, broš. .65. Želazna pota, (Jack London), socialen roman, v dveh delih, broš. 1.00. Zmote in konec gospodične Pavle, (Ivan Zorec), broš. .40. Za srečo, (Fr. Malograjski), povest, broš. .40. Zvonarjeva hči, (Miller-Ster-žaj) povest, broš. .50. Znanci, (Rado Murnik), pove-sti in orisji, vez. .85. Ženini naše Koprnele, (Rado Murnik), satiričen roman, broš. .35. Z ognjem in mečem, (H. Sienkiewicz), povest iz davnih let, 681 strani, vez. 3.25. Zlatarjevo zlato, (Avgust Šenoa), zgodovinska povest iz 16. stoletja, broš. .75. Zgodba o nevidnem človeku, (H. G. Wells), broš. .35. Zgodbe iz doline šentflorjanske, (Ivan Cankar), broš. 1.00. Zabavna knjižnica, vsebina: Zločin in madež, Mojster Ro-ba in Mladih zanikarjev lastni životopis, vez. .85. Zeleni kader, (I. Zorec), po-vest, broš. .45. Zbrani spisi, (Dr. Hinko Do-lenjec), broš. .50. Zbrani spisi, Val. Vodnika, broš. .35.

SLOVENSKI PISATELJI. Cankar Ivan: Zbrani spisi: I. zv., vsebina: Erotika, iz-daja 1902; Erotika izdaja 1899; Pesmi 1892-1898; Vinjete, vezana 2.00. II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, vezana 2.00. III. zvezek: Jakob Ruda, Po-tovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor. Črtice ter Kritični in polemični spisi, vezana 2.00. IV. zvezek: Knjiga za lahko-miselne ljudi in Tuji vez. 2.00. V. zvezek: Kralj na Betajno-vi, Na klancu in Črtice, vezana 2.00. VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hiša Marije pomočnice, ve-zana 2.00. VII. zvezek: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kri-tični spisi, vezana 2.00. VIII. zvezek: Gospa Judit, Kriz na gori; Potepuh Mar-ko in Kralj Matjaž, vezana 2.00. IX. zvezek: V mesečini; Mar-tin Kačur; Nina; Iz Otta-kringa v Oberhollabrunn, vezana 2.00. Fühigar F. S. Zbrani spisi: IV. zvezek: Dekla Ančka in Srečala sta se, vezana 1.00. V. zvezek: Boji. Kronika gosp. Urbana in Golobova njiva, vezana 1.25. VI. zvezek: Sama. Kakor Pelikan. Boltežar. Naš vsakdanji kruh in Tri črne žene, vezana 1.50. (Vse tri knjige skupaj \$3.50.). Maselj Fran-Podlimbarski: Zbrani spisi, fina vezba. I. zvezek: Slike in ertice, Gorskii potoki in Tovariš Damjan broš. \$1.50, vez. 2.00. II. zvezek: Potresna povest, Moravske slike, Vojvoda Pero in Perica ter ertice, broš. \$1.50, vez. 2.00. Oba skupaj, broš. \$2.75, vez. 3.75. Pregelj Ivan, zbrani spisi: I. zvezek: Stefan Golja in njegovi. Tolmine novele, broš. \$1.35, fina vezba 1.75. II. zvezek: Bogovec Jernej, Balade v prozi, broš. \$1.35, fina vezba 1.75. Tavčar Ivan: Zbrani spisi. III. zvezek: Otok in struga, Tiberius Pannocius, Kuzov-ci., Vita vitae mesae, Janez Solnce, broš. \$2.10, vezana 2.50. IV. zvezek: Cvetje v jeseni in Visočka kronika 2.50. V. zvezek: Izza kongresa 2.50. VI. zvezek: Grajski pisar, 4000, V Zali, Izgubljeni Bog in Pomlad, vez. 2.50. Trdina Janez: Zbrani spisi, fina vezba, vsebina: I. zv.: Bahovi huzarji in Iliri ter verske bajke stare in nove 2.00. II. zv.: Bajke in povesti o Gorjancih 2.00. III. zv.: Bajke in povesti 2.00. IV. zv.: Bajke in povesti 2.00. V. zv. Izprehod v Belo Kra-jino 2.00. Jurčič Josip: Zbrani spisi (nova izdaja, fina vezba): I. zvezek: Pesmi, Narodne pravilice in pripovedke, Spomini na deda, Prazna vera, Uboštvo in bogastvo, Jesenska noč med slov. pol-harji, Juri Kosjak in Do-men 1.50. II. zvezek: Spomini starega Slovenca, Tihotapec, Juri Kobila, Dva prijatelja, Vr-ban Smukova ženitev in Grad Rojnice 1.50. III. zvezek: Kloštrski žolmir in Deseti brat 1.50. IV. zvezek: Golida, Hči mest-nega sodnika, Nemški val-pet, Dva Brata, Božidar Tirtelj, Kozlovska sodba v Višnji gori Črta iz življenja političnega agitatorja, Sin kmečkega cesarja in Sosedov sin 2.00. V. zvezek: Lipa, Pipa tobaka, Moč in pravica, Županovlje v Globokem dolu, v rojni krajini, Teletja pe-čenka, Ivan Erasmus Tatten-bach, Beta ruta, Bel denar Na Kolpskem ustju in Dok-tor Zober, 2.50. Kersnik Janko: Zbrani spisi, broširani I. zvezek: Agitator 75c. II. zvezek: Lutraki ljudje, Testament 85c. III. zvezek: Rošlin Vrjanko, Jara gospe in Očetov greh 1.25. IV. zvezek: Gospod Janez, Kmetске slike, Humorske, Povesti za ljudstvo 1.25. V. zvezek: Pesmi, Berite no-vice Kritike, Komentar 1.50. VI. zvezek: Njegovo delo in doba, I. sešitek: Leta mladi-tosti in učenja, II. in III. sešitek: Novelist in Politik 2.50. IGRE. Anfiša, (Leonid Andrejev), broširana 50c. Beneški trgovec (Wm. Shakes-peare), vezana 75c. Čarlijeva ženitev-Trije ženini (F. S. Tauchar), dve lalo-igrri enodejanke, broš. .25. Golgota (M. Križ), drama v treh dejanjih, broš. .50. Gospa z morja (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broš. .60. Hrčbenca (Ivan Molek), drama v treh dejanjih s prologom in epilogom 25c. Julij Cezar (Wm. Shakespe-are), vezana 75c. Macbeth (Wm. Shakespeare), vezana 75c. Othello (Wm. Shakespeare), vezana 75c. Očiščenje (Angelo Cerkevnik), tragedija v šestih scenah 50c. Romantične duše (Ivan Can-kar), drama v treh dejanjih, vezana 85c. Sen Kresno noči (Wm. Shakes-peare), vezana 75c. Umetnikova trilogija (Alois Kraigher) tri enodejanke, ki so celota zase. Broš. 75c., vezana 1.00. ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODAR-SKO SOCIALNI SPISI, UČ-NE IN DRUGE KNJIGE TER BROŠURE. Ali je religija prenehala funk-cionirati? Debata 25c. Čuda in tajne življenja (Dr. Anton Breclj), splošno življenjslovje 85c. Elementi moderne izobrazbe (I. Molek), broš. 50c, vez. 75c. Idejni predhodniki današnje socializma in komunizma (Abditus), broš. 50c. Ilustrirana lepa maska, navodi-la za šminkanje vez. 1.50. Materinska pomoč zdravemu in bolnemu dojenčku, (Dr. Mat-ija Ambrožič) s 30 slikami Jugoslavija (Ant. Melik) I in II. del. broš. \$2.50, vez. 3.50. Karl Marx, njegovo življenje in njegov nauk, (M. Beer) 50c. Kratka srbska gramatika (Dr. Josip Mencej) 25c. Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov (Matija Pirč) 40c. Misterij duše (Dr. Fr. Gostl), poljudni pregled psihatrije, vezana 1.25. Naš sedajnji ustavni položaj (Dr. Stefan Sagadin) 75c. Narodnogospodarski osoji 85c. O delavskem in socialističnem gibanju na Slovenskem do u-stanovitve jugoslovanske so-cialnodemokratske stranke (1848-1896) (A. Kristan), broš. \$1.00 vezana 1.25. O konsumnih družtvih 10c. Osmutek slov. nar. gospodar-stva 50c.

Politika in zgodovina (Dr. Drag Lončar), broš. .50. Praktični socializem, broš. .10. Priče evolucije in Adami pred Adamom (Ivan Molek), broš. .75. Proletarska etika in morala (Ivan Molek), broš. .10. Pahišne motnje na alkoholski podlagi, broš. \$1, vez. 1.50. Rastlinstvo naših Alp (F. Seidl) 75c. Razvoj Socializma od utopije do znanosti (Friderik Engels, prevel M. Žagar) 35c. Reparska trojica (Claessens-Molek) 35c. Slovenska kuharica (S. Felicita Kalinšek), vez., 666 strani, ilustrirana 6.00. Smernice novega življenja (Dr. K. Ozvald), broš. .50. Spel, ljubezna - materinstvo (Prof. dr. Zahor), trda vezba 40c. Spretna kuharica, vezana 1.40. Strokovne organizacije v Slove-niji, broš. .25. Svetovna vojna in odgovornost socializma (E. K.) broš. .50. Uvod v Buddhimem (Jos. Suchy) 25c. Varčna kuharica (Marija Re-mec), vezana 1.40. V novo doželo (E. K.), broš. .25. Zadrufna prodajalna ali kon-sum 10c. Zadrufni koledar 1929, izdala Zadrufna založba v Ljubljani 50c. Za staro pravdo (Fran Erja-vec 50c. Zbirka rudarskih in fužinskih izrazov (J. Bezlaj) 30c. Zdravje in bolezen v domači hiši (Dr. Just Bačar). I. del: Seštava, delovanje in nega človeškega telesa; II. del: Smernice zdravega življenja. Ilustrirana, vezana 1.25. Zgodovina slovenskega naroda (Dr. Josip Gruđen), 1088 strani, ilustrirana 4.00. Zgodovina socializma v Srbiji (Fran Erjavce) 25c. Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev (Ant. Melik), dva zvezka broširana, I. zv. 85c; II. zv. 75c; oba zvezka sku-paj 1.60. Živčevja človeka (Dr. Alfred Šerko), ilustrirana, vez. 3.50. ALBUMI S SLIKAMI. Tratinč Franc: Bela Ljublja-na, vsebuje 10 slik 50c. RAZNO. Ameriški Družinski Koledar, letnik 1916, vezan 40c. letnik 1917, vezan 50c. letnik 1919, vezan 50c. letnik 1920, vezan 50c. letnik 1921, broš. 50c. letnik 1922, vezan 75c. letnik 1923, broš. 50c. letnik 1924, vezan 75c. letnik 1925, vezan 75c. letnik 1926, vezan 75c. letnik 1927, vezan 1.00. letnik 1928, vezan 1.00. letnik 1929, vezan 1.00. letnik 1930 vezan 1.00. Cankarjeva slika na dopisnicah, 2 za 25c. (Imamo jih dvojne vrste.) Demokracija, soc. revija, Can-karjeva številka z njegovo sliko 10c. Kres, vezan, letnik 1921-22 1.50. Informacije o dobavi državljan-stva Zedinjenih držav 40c. O zdravstvenih nalogah soc. za-varovanja (Dr. Demet. Blei-weis-Trsteniški) 10c. Proletarce, vezani letniki, 1919-28, vsak 3.50. ANGLEŠKE KNJIGE. American Communism (James Oneal) vezana 1.50. Anarchism and Socialism (Geo. Plechanoff), vez. 60c. Ancient Lowly (C. Osborne Ward, dve knjigi, 1313 strani, vezana 5.00. Ancient Society (Lewis H. Mor-gan), vezana 1.50. Boston (Upton Sinclair), novela o življenju in smrti Sacco in Vanzettija ter civilizaciji, ki ju je poslala na električni stol. Dve knjigi 3.50. Brass Check (Upton Sinclair) Slika korumpiranosti kapita-lističnega žurnalizma, vez. 1.20. "Debs, His Authorized Life and Letters" (David Kalsner), vezana v platno 1.00. Debs and the War, njegov govor v Cantonu, O. in pred poroto na sodišču 25c. Drugless Health (Jos. H. Greer, M. D.), zdravljenje brez zdravil, broširana 1.00. End of the World (Dr. M. Wil-helm Bölsche), vez. 60c. God and My Neighbor (Robert Blatchford), vez. 1.25. Goose-Step (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokošol-stva, nad katerim imajo kon-trolno privatni interesi, vez. 2.00. Goslings (Upton Sinclair), vez. 2.00. Hundred Per Cent (Upton Sin-clair). Povest patrijota 1.20. Jungle (Upton Sinclair), povest iz čkaskih klavnic 2.00. Jimmie Higgins (Upton Sin-clair), povest socialističnega agitatorja med vojno 2.00. Karl Marx, biographical me-moirs (Wilhelm Liebknecht) vezana 60c. King Coal (Upton Sinclair), po-vest iz štrajka coloradskih premogarjev l. 1913-14. Vez. 1.50.

Activities of J. S. F. Branches in Detroit. The two socialist clubs of Detroit, branch 114 and 115 J.S.F., are starting the new year in a different manner. Never before in their history have they planned to hold their meetings in the English language as they have now. On Sunday Jan. 26th at 2 P. M. is our first regular meeting under this new change. After the meeting a program has been arranged with speakers to give short talks of aims and principles of the Socialist Party. A dance will follow and will continue into the late hours of the night. Twenty five young men and women have joined our club in the past few months and we hope to have many more join in the near future. Let us see a large attendance of young boys and girls at this meeting as our discussions will be very important. I also appeal to all parents to stress this important step to their children, so that some day they will become strong members among our ranks. Keep in mind Sunday Jan. 26th, 2 P. M. at 116 East Six Mile Rd. near Woodward. Dancing after the meeting. No admission to those that attend the meeting. Others coming later will be charged. A comrade, Rugel. The Machine on Stage of the C. S. P. S. Hall. Again the English Dramatic section of Club No. 1 J. S. F. will show their ability on the stage Jan. 26th at C. S. P. S. hall on 18th and May Sts. For the above mentioned date the committee has selected a vigorous drama "The Machine" in three acts written by Upton Sinclair. Its characters have been carefully selected and we can assure you that this will be one of the best after-noon you have ever spent. To read of the various scandals of our city government in the daily newspapers gives us an idea of the game the politicians and gangsters play. To see it in action, as in The Machine, will give the audience a better knowledge of just how these men obtain their power. The characters: Julia, a magazine writer and social worker in the socialist ranks will be played by Catherine Buek Jack Bullen, a parlor socialist, a tireless fighter and orga-nizer for the cause will be played by Johnny Kochevar. Alice Artach will act in this play as Laura, a beautiful young daughter of Jim Hegan, who learns of her fathers deals with Boss Grimes and the public franchises Donald J. Lotrich will represent Mr. Montague, a young lawyer from the south. His newly rich made friends cut him off and circulated vile slanders about him upon his discovery of their dishonest struggle for power. Anton Garden will be the rich traction king, Jim Hegan. A greedy man for wealth and power in the political and traction field. John Rak will take the part of Boss Grimes, once a prize scrapper, a gangster, now a powerful politician and a business ally of Mr. Hegan. Annie Rogers, a girl of the slums, of North Ireland, by Dorothy Compare. Andrews, Mr. Hegan's secretary and Parker his clerk who wishes to get some in-formation of the stock market will be played by Isadore Zupancic and Frank Buric respectively. Never before have the characters such an interest in their parts as at present. They are determined to give their audience a real treat for their money. Tickets can be obtained from any member of the cast or at the office of Proletarce. After the play Integrity's Red Peppers will furnish good music for dancing. Pub. Com. FAITHFUL TO OLD FRIENDS. Mrs. Smythe - I'm soliciting for a charity organization. What do you do with your cast-off clothing? Mr. Smith - I hang them up care-fully and go to bed. Then in the morning I put them on again. Pointer. Knjige Cankarjeve družbe za leto 1930 razpošilja naročnikom v Ameriki knjigarna "Proletarca". VSE ŠTIRI KNJIGE 1.00 in 10c za pošiljalne stroške, skupaj \$1.10. POŠLJITE NAROČILO TAKOJ! Knjige "Cankarjeve družbe" za l. 1930 so sledeče: 1.) Koledar; 2.) "Daj nam danes naš vsakdanji kruh", povest, spisal Angelo Cerkevnik; 3.) "Kako je nastalo današnje delavstvo in njegovo delavsko gibanje" (dr. Dragotin Lončar) ter "Prebivalstvo in gospodarstvo Slovenije" (Filip Uratnik); 4.) "Mož z brazgotino" (Jack London, poslovenil Tone Seliskar). "Cankarjeva družba" je živ spomenik, ki nadaljuje Cankarjevo delo. Širite njene knjige!

INCREASING UN-EMPLOYMENT

During the next ten years due to improved technique and the rationalization of industry there will be a more or less chronic state of industrial unemployment with an accompanying demand by the workmen for social insurance. The existence of unemployment in Europe on a scale unknown to the pre-war period is due to the adoption of American methods of mass production.

Such is the gist of important statements in the New York Times. And who made them? Labor leaders? Radicals? Not at all. Speakers before the American Economic Association and the American Statistical Association. That they are true, no one will deny. Certain immediate morals ought to be drawn from them.

1. It is next door to impossible to organize the unorganized in trades where employment is steadily declining unless at the very least workers who try to organize are assured that they will not increase their insecurity by losing not only their jobs but such miserable provision as is now made for old age through group insurance and pension schemes. That is to say, social insurance is a necessity not only from a humanitarian standpoint but from the standpoint of effective organization.

2. Social insurance, public employment exchanges, the use of public works in dull times, even the shortening of the working week are to a great degree matters for political action and should be part of a political program. This program can be made to appeal to farmers as well as industrial workers, for farmers also are subject to increasing unemployment.

3. The old parties have never seriously taken up this question. Now that they are beginning to take up old age assistance they are doing it in a ridiculously inadequate fashion. A proper administration of any program for the relief of unemployment requires a party representing the interests of the workers and not of the profit makers. Plain common sense calls for those who face starvation in the midst of plenty to help build up their own party which in America is the Socialist Party.

He Knew His Obligation

President McMahon of the United Textile Workers has done a very unusual thing, or to be more exact, several unusual things in one. In the first place, he appeared at a meeting of the League for Industrial Democracy to speak during a session occupied with a discussion of "The Textile Industry—Battleground of Social Forces". Now, Mr. McMahon is president of a bonafide trade union of the American Federation of Labor, and the League for Industrial Democracy, if one may judge by the fact that Mr. Norman Thomas and Dr. Harry W. Laidler are its directors, may not altogether be free of a tinge of socialism, God beware. So how could a union president speak to a gathering sponsored by the L. I. D.? Mr. McMahon did even worse than that. Speaking to intellectuals, university students, he expressed his own personal preference for industrial types of trade unions, embracing all crafts in one organization, and he called on college men and women to contribute funds and to help actually by way of personal cooperation. The material and moral support of the students, he said, as well as of other forces in American life, would be welcomed by the workers' organization. All this is very unusual, very unconventional but may perhaps be explained by two considerations. First, the deplorable situation in which the textile union organization finds itself, would call for help from wherever such may come, and second, the sense of obligation that a union officer must feel to do all in his power to improve the condition of the workers in the industry is a driving force. Mr. McMahon seems to be willing to face his obligation.—(Advance.)

ONE PLACE TO SAVE

A good place for Hoover and congress to slash some military expenditure would be to cut off all appropriations for military training in high schools and other educational institutions.

Now that war has been made unlawful, by solemn international agreement, initiated, promoted and signed by the United States—and now that the president of the United States is making an effort, through an international conference, to cut down armaments—it is highly incongruous for students in this country to be trained in arms and in war psychology.

Salesman who discovers the stock he unloaded on you and thought was worthless has doubled in value.

What She Said of Prusheck and His Work

(From The Pittsburgh Sun-Telegraph we reprint the following article by Penelope Redd):

"All the earth might be walled out, but were the golden sun left . . . I should be happy," said the Slovenian painter Gregory Prusheck. He could surprise the local intelligentsia with his 70 paintings, fine in their primitive quality and completely modern in style.

The paintings were on exhibition at the Slovenian Hall on Fifty-seventh street just above Butler street, (Pittsburgh, Pa.)

Prusheck's idea is to show paintings to humble people. "It was not until I had been for many years in America that I mustered courage to attend art exhibitions. At first I did not know I would be permitted to enter. Remembering this, I like to show my paintings where ordinary people will come without fears."

Prusheck's work is not overshadowed by his exceptional life. He has carried the idea of wandering as a painter over from his youth as a poetic vagabond. In his show he includes splendid landscapes and memories of places in New Mexico, Old Mexico, France, Croatia, Slovenia, and the northwestern part of the United States.

His still life paintings are strange in their uncanny suggestion of physical nature's being as sentient as human nature. Prusheck describes abstract ideas in nature occasionally in decorations such as the one he calls "May," which shows the movement of life in blossoms and boughs. His exquisite range of blues, the like of which I have never seen in any one painter, intimates the detachment of Prusheck's life.

For Prusheck was a vagabond because he loved nature. He did not see a great painting until he was well beyond 25 years of age. He is entirely self-taught, having painted for the last 14 years. His only visit to Pittsburgh was more than 20 years ago, when he paused for several days and had his food "all-fresco".

In his vagabondage he worked for a little and then moved on. He has

ANNOUNCER

Conrades Pearl Greenberg, Henry Duell and Frank Manning are serving as a committee to arrange a Theatre Party. This committee will be able to make a definite announcement next week.

Eather Friedman, noted Socialist lecturer, will be in Chicago the first ten days of March. Branches and organizations who desire to get a speaking date from Conrade Friedman should communicate with the County Office at once. Phone—Seely 2555.

A special membership drive for 1,000 new members is now under way. Sympathetic organizations and a list of several hundred prospects are being circulated.

Details of a unemployment meeting are now being arranged by the county office.

Comrades Larks, Manning, Duell, Andresen, Woodhouse and Mahoney were elected by the last meeting of the Delegate Body as a Press Committee to consider the question of a weekly newspaper.

never since seen any one of the hundreds of wanderers he knew. They floated along life's highways and never passed again. In his seven years on the road he met but one fellow, a musician, who had a gift for any art.

He amused his comrades by carving their portraits in wood, or by taking clay from the river banks and modeling the animals and men engaged in farm life. "They would forget the world in watching me," said Prusheck. So probably Chapin-like genre portraits in wood and clay will one day puzzle archaeologists.

Prusheck's paintings made in the villages, cities and countryside of Jugo-Slavia during the past summer evoke fresh beauty. In them is the nostalgia of the Prusheck, who as a small boy crept into a blue cave to listen to the earth living. These landscapes remind one of his description of "vagabond music made by the rushing winds against the rocks."

Prusheck's painting of the ruined castle with its guardian rocks and sentinel trees done in mysterious violets and blues should be in the Jugo-Slavian room now being planned for the Cathedral of Learning.

Prusheck's poetic regard for living things communicates the mysterious quality known as beauty.

YPSL Conducts Drive for 5,000 New Members

Inspired by the success of their recent convention in New York City, the Young Peoples' Socialist League is conducting a nation wide Drive for 5,000 New Members. The Slogan of the Drive is "A. Y. P. S. L. Circle Wherever There is a Party Branch". Frank J. Manning in charge of the Drive, has issued a letter to all Branch Secretaries calling upon them to assist the existing circles and to cooperate in organizing circles in Districts where none exist.

The National Office is planning a big Membership Conference of all sympathetic Youth Organizations in the U. S. This conference will probably be held in New York City and will be preceded by a parade. It is expected to be one of the most impressive and spectacular Radical Youth demonstrations ever held in the country.

One of the major summer activities of the League will be a conference at Brookwood Labor College the first week of July.

The Y. P. S. L. now have these publications: The New Vista, edited by Harry Lopaten, 7 E. 15th St., New York City; The Young Leader of which Talbert White, 305 Prospect Fourth Bldg, Cleveland, O. is Editor and the Yipsel Call, edited by George Smirken of 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill. The Young Publishing Association located at 7 E. 15th St., New York City is carrying on a campaign for a national Y. P. S. L. organ. Membership in the Association is \$1.00 per year.

More English Articles
on Page 7

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

Frank Manning, Cook County's new Socialist secretary, will visit with the members of Club No. 1 J. S. F. Friday evening January 24th. He is expected to address the comrades. Every member is urged to attend to give comrade Manning a good impression of our local. The campaign for new members is on. Each comrade should endeavor to look for his prospects at once.

Once more we must write to tell you about Sunday's play. So much has been said and written already and so much is yet unsaid try as one might one could never give all the needed information. Boss Grimes, the main cog in Tammany's political machine, tells Hegan's daughter the kind of a man he was. He was brought up with five brothers in two rooms on the top floor of a rear tenement on avenue B. He was a street mick; a prize scrapper, and the leader of a gang while young. When a policeman chased him upstairs one time, he remembered that his mother fought him off with a rolling pin. When he booked about him in the world all kinds of pleasant things that he never had or stood a chance of having. They were for the rich—So he set to climb.

He climbed by fighting others just as crooked as he, but he won out. And now he controls the courts, and police, district attorneys and brags about it. Grimes receives his rebuke from Laura. She learned of his greed for power; of his rum deals and his white slave traffic. Of everything, even how he bribes a judge into switching a decision of the court which was of vast importance. "Nuff" said. See it all Sunday at C. S. P. S. Hall, 1126 W. 18th St.

Many, indeed very many regular contributions for Proletarec pour in regularly. With the service of the new printshop, better paper and ink the entire paper gets a new appearance. We liked it. It was effective. New subscribers are needed to help us improve even the present issues.

Gary's Mayor with his police chief and thirteen other plotters were convicted of conspiracy to violate the dry law. What a crime. These men have received thousands upon thousands of dollars as direct graft. No sentence was passed for accepting bribes. Our fanatical dries care not about that. They wish to mop up the country. The sponges are all wet. They absorb no more liquid. Blindly they are forcing themselves back from whence they came, while the people must suffer and withstand their abuses.

"All Quiet on the Western Front" is all sold out. Another supply should be received in about a week. An unusual demand has been made for the best wartime story, and its popularity spreads as the world passes along. More books of this kind are needed and there would be fewer wars. So the wider the circulation, the greater the knowledge, the greater the resistance against war.

Lodge "Nada", No. 102, SNPJ., composed of ladies only are holding their annual mask dance on Saturday evening Feb. 8, at the S. N. P. J. auditorium. Tickets in advance are

50 cents, at the door they will be 75 cents. For many years "Nada" has held the reputation of holding the best mask dance among us in Chicago, and they will see to it that this reputation is upheld on February 8th.

The eyes of the world are wide open the ears bent to catch every sound of the naval conference in London. What will be the outcome? Any and all reductions will cut some of the burdens from the shoulders of the people. The conference has great promise of becoming a milestone in the history of the world which will be carried in books thru the ages. It will be a hard task, considering the power (money and influence), behind those clamoring for bigger navies and more preparedness.

The Supreme Board of the S. N. P. J. has convened this week at the S. N. P. J. offices. All of its members with one exception were present. Good reports were made for the fiscal year ending December 31st, 1929.

Pioneer Lodge No. 559 (S. N. P. J.) was host to the Supreme Board members Wednesday evening. Several talks were given. A dance and program in the large hall followed the luncheon. Good music filled the atmosphere and a big crowd enjoyed themselves.

Sava's singers are preparing another of those popular folk song programs for their next concert. It will be as good if not better in taste than the last rendering. Mr. Muha and his group are practicing regularly.

Married 50 Husbands

In this day of record-making Adrienne Guyot of Belgium steps up to claim the record for the largest number of marriages made by anyone in a monogamous country. In her list are the names of 50 husbands, and she is still a young and beautiful blonde. Adrienne did not exactly step up and make the claim, but admitted it after she was arrested at Brussels for bigamy. Her record showed that her manhandling career started in her early life at Mons, her native city. Becoming conscious of her power she went to Paris and there annexed her first husband, a wealthy one at the age of 19. From that time on she flitted from one husband to another, marrying men of various nationalities, including a few Americans. She was about to attend her 51st wedding at Brussels when an exhusband recognized her. Adrienne argued that she had a perfect right to marry as many as she pleased. —The Pathfinder.

"WHY WORRY?"

"You don't see much of your husband, do you? An old lady said to the young wife of a rounder. "No indeed, I don't," the young wife answered, with a merry laugh. "Why, I don't believe I see him more than about an hour a week." "You poor child!" said the old lady. "Oh, don't pity me," laughed the young wife, "an hour soon passes."

It is Important that You See "The Machine"

A Drama in Three Acts by Upton Sinclair

Sunday, January 26th, 3. P. M.

At C. S. P. S. HALL, 1126 W. 18th St.,

CHICAGO, ILL.

Auspices Club No. 1 J. S. F.—Admission 75c.

Characters

Julia Paterson, a magazine writer..... Catherine Beuk
Jack Bullen, a parlor Socialist..... John Kochevar Jr.
Laura Hegan, Hegan's daughter..... Alice Artach
Allen Montague, a lawyer..... Donald J. Lotrich
Jim Hegan, the traction king..... Anton Garden
Robert Grimes, the boss..... John Rak
Annie Rogers, a girl of the slums..... Dorothy Compare
Andrew, Hegan's secretary..... Isadore Zupancic
Parker, a clerk..... Frank Buric

Time: Present
Scene: New York City

After The Play Dancing Will Follow
MUSIC BY INTEGRITY RED PEPPERS

COULD DO WONDERS, BUT WILL IT?

The American delegates to the London conference on disarmament are Secretary of State Henry L. Stimson, Dwight F. Morrow, former ambassador to Mexico, Secretary of the Navy Charles Francis Adams, Senator Joseph F. Robinson of Arkansas, and Senator David A. Reed of Pennsylvania.

Perhaps you will say that this is not a very hefty delegation. Maybe so, but it is better than to have a delegation made up of admirals, all of whose traditions and environment would lead them to object to any decrease in naval armament.

As secretary of state, Stimson will be the head of the delegation.

Morrow's diplomatic success in Mexico, where he smoothed out the difficulties and misunderstandings which seemed to be about to lead that country and ours into war, will make him an influential delegate. Adams was selected to represent the navy, as he is secretary of it.

Reed and Robinson were selected in order that both parties in the senate might be represented, so as not to repeat the mistake of Woodrow Wilson in leaving the senate unrepresented at the Versailles peace conference and failing to secure the senate ratification of the treaty afterward.

Hoover will, of course, be in close touch with the delegation, and will be the master mind back of it. He is not making the mistake Wilson made of going to the conference himself. Wilson might have put his 10 points across if he had stayed at home and laid down the law to the conference from afar. Hoover is better fitted for conference duty than Wilson was, but, at that, it is better for him to stay at home and make his views known from the distance, instead of entering into the bickering that are bound to occur.

If, as Arthur Henderson says, the delegates from all the five countries can enter the conference appreciating its great possibilities, much might be accomplished, and the foundation might be laid for almost complete world disarmament at some future conference. But each delegation will be looking out for the interests of its own country and there will be great obstacles every step of the way. The presence of MacDonald and Henderson furnish the only real hope that something may be accomplished. —Milwaukee Leader.

WHAT NEXT?

The Combine Harvester has so far displaced over 100,000 laborers. The railroads in the last nine years have displaced 300,000 railroad employees.

The Owen glass bottle machine has eliminated the glass-blower as a skilled worker and displaced large numbers of workers in the glass bottle industry.

The mechanical razor inventions have displaced 63 out of every 64 workers.

The radio public school service is now teaching over 47,000 classes, ranging from 40 to 60 children per class, and actually cutting down the requisite number of teachers formerly needed.

In every industry machines are making inroads. You cannot stop the progress of inventions. You cannot, under capitalism, stop the displacement of human labor.

You cannot, under capitalism, stop the suffering and starvation resulting from the displacement of human labor.

Collective ownership of the machinery of production and the reduction of the hours of labor is the only logical and possible solution.

That is called Socialism. Unemployment, starvation, leads to Slavery. Socialism or Slavery are the only alternatives.

Are you bending your head, looking down, and giving up!

Or, are you throwing back your shoulders, straightening your head looking up, and joining the crowd on the onward march to the Socialist Republic? —(New View.)

South Dakota Bible-reading Case Can't Get to U. S. Supreme Court

Because the Supreme Court of South Dakota has ruled the Bible cannot be read in public schools in that state, and because the school board of the town of Faith has refused to carry its fight for compulsory Bible-reading any further, the case will not go to the U. S. Supreme Court for a ruling for the whole country, as had been expected.

The South Dakota Supreme Court recently denied the school board's motion for rehearing, winding up a case which had dragged along for about three years. It began when ten Catholic children walked out of the schoolroom when they were forced to listen to readings from the King James version of the Bible. The school board expelled them, pointing to the South Dakota law which permits schools to require Bible readings. The father of one boy brought suit in the county court to have his son reinstated but the county court upheld the school board's action.

An appeal was taken to the Supreme Court of the State, which held that the State law permitting Bible-reading was unconstitutional because it violated freedom of religion. The decision was by a divided court.

It is expected that the school board would carry the case to the U. S. Supreme Court, and that a ruling could thus be obtained to settle the issue in the score of states with similar laws. The school board quit when the State Supreme Court denied a rehearing.

Why Gentlemen Prefer Blondes

Ichibod Itcheasy, town constable of Rabon Gap, Ga., when interviewed recently on questions of national and international importance had this to say: "For a time I brunetted about some, but I finally ken to the conclusion that, though blondes cost 10 or 15 cents more t'take out, they's worth it!"—The Pathfinder.